

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE

FAKULTA MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2012

Bc. Martina Bezchlebová

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE

Fakulta mezinárodních vztahů

Hlavní specializace: Mezinárodní obchod

Export a import zboží a služeb zemí EU v období let 2007 až 2011

Diplomová práce

Vypracovala: Bc. Martina Bezchlebová

Vedoucí diplomové práce: doc. PhDr. Eva Karpová, CSc.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Export a import zboží a služeb zemí EU v období let 2007 až 2011 vypracovala samostatně. Veškerou použitou literaturu a podkladové materiály uvádím v příloženém seznamu literatury.

V Praze dne

Podpis

Poděkování

Ráda bych tímto poděkovala paní doc. PhDr. Evě Karpové, CSc. za její cenné rady a připomínky při zpracování této diplomové práce. Zároveň bych chtěla poděkovat své rodině a blízkým za jejich podporu během mého studia na VŠE.

Obsah

Seznam zkratek.....	1
Úvod.....	2
1 Právní a institucionální rámec zahraničních a obchodních vztahů Evropské unie.....	4
1.1 EU jako světová obchodní velmoc.....	4
1.2 Vnitřní trh Evropské unie.....	7
1.3 Společná obchodní politika.....	9
2 Export a import zboží a služeb EU.....	14
2.1 Export a import zboží EU v letech 2001 – 2007.....	14
2.1.1 Teritoriální struktura.....	14
2.1.2 Komoditní struktura.....	24
2.1.3 Dynamika.....	28
2.2 Export a import služeb EU v letech 2001 – 2007.....	29
2.3 Export a import zboží v EU v letech 2008 – 2011.....	31
2.3.1 Teritoriální struktura.....	37
2.3.2 Komoditní struktura.....	51
2.3.3 Dynamika.....	55
2.4 Export a import služeb EU v letech 2008 – 2011.....	56
3 Shrnutí hlavních rysů exportu a importu zboží a služeb, perspektivy vývoje.....	59
3.1 Vývoj obchodu se zbožím a službami EU v předkrizovém období let 2001 – 2007 ..	59
3.2 Vývoj obchodu EU v letech 2008 - 2011.....	60
3.3 Porovnání vývoje obchodu EU v období let 2001 – 2007 a 2008 - 2010.....	62
3.4 Zhodnocení aktuálních rysů obchodu EU, perspektivy.....	64
Závěr.....	70
Zdroje informací.....	73
Knížní publikace.....	73
Internetové zdroje.....	73
Seznam tabulek v textu.....	76
Seznam grafů v textu.....	80

Seznam zkratek

EU	Evropská unie
ECU	European Currency Unit
USA	Spojené státy americké
USD	americký dolar
ČIN	Čína
JAP	Japonsko
SAE	Spojené arabské emiráty
SITC	Standard International Trade Classification
HDP	Hrubý domácí produkt
EUR	euro
ES	Evropské společenství
WTO	Světová obchodní organizace
GATT	Všeobecná dohoda o clech a obchodu
GATS	Všeobecná dohoda o obchodu službami
TRIPs	Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví
SOP	Společná obchodní politika
SCS	Společný celní sazebník
GSP	Všeobecný systém celních preferencí
OSN	Organizace spojených národů
JAR	Jihoafrická republika
IT	informační technologie
EFTA	Evropské sdružení volného obchodu
SVE	Středovýchodní Evropa

Úvod

Tématem práce je vývoj exportu a importu zboží a služeb EU v období let 2007 až 2011. Cílem práce je osvětlení vývoje exportu a importu zboží a služeb EU v krizovém období let 2007 až 2011. V roce 2007 vypukla finanční krize v USA. K prohloubení krize došlo v roce 2008 po krachu velké investiční banky Lehman Brothers. Tato investiční banka měla velké množství aktiv v zahraničí, tudíž došlo k přenesení krize do jiných států za hranice USA. Vzhledem k funkci amerického dolaru jako rezervní měny, docházelo k velkému shromažďování USD zejména v asijských zemích. Jinými slovy ostatní země nevyužily USD získané dovozem do USA ke koupi amerického zboží, ale k vytváření vlastních devizových rezerv. Tím byly USA dlouhodobě tlačeny k deficitům obchodní bilance. USA se z dlouhodobého hlediska vyznačovaly vysokou importní silou a vleklostí schodku obchodní bilance. Dlouhodobě spotřebovávaly více, než byly schopny vyrobit a zvykly si žít na dluh. V USA se začaly poskytovat riskantní hypotéky klientům, kteří nebyli schopni splácet. Toxická aktiva se rozdělila do balíčků, které získaly dobré hodnocení od ratingových společností, tudíž se je nebály odkoupit banky z různých zemí světa. Vytvořila se tak bublina finančních aktiv, která praskla v okamžiku, kdy se zjistilo, že balíčky obsahují toxická aktiva. Finanční krize se tak rozšířila do celého světa. Po finanční krizi nastala globální recese. Globální recese měla samozřejmě dopad i na pokles obchodu se zbožím a službami.

Se záměrem lépe ozřejmit celkovou situaci exportu a importu zboží a služeb EU je v první kapitole nastíněn právní a institucionální rámec zahraničních obchodních vztahů EU. Nejprve je zmíněno postavení EU jako obchodní velmoci a jsou porovnány její podíly na světovém exportu a importu s dalšími obchodními velmocemi (USA, ČIN, JAP), následně je nastíněn vývoj obchodní bilance těchto obchodních velmocí. Dále je popsán vnitřní trh Evropské unie, jehož základem jsou čtyři svobody volného pohybu: zboží, služeb, osob a kapitálu. Jednotlivé svobody jsou poté podrobněji charakterizovány. Následně je v kapitole rozebrána společná obchodní politika, autonomní obchodní politika a smluvní obchodní politika. Pro uplatňování jak autonomní, tak i smluvní obchodní politiky je důležitý společný celní sazebník, který zajišťuje jednotnou aplikaci společné obchodní politiky a je základem pro statistické informace o mezinárodním obchodu. Na závěr je zmíněn Všeobecný systém celních preferencí, který je nejdůležitějším uceleným systémem preferencí. Na základě

Všeobecného systému celních preferencí poskytuje EU celní výhody jednostranně a nerecipročně rozvojovým zemím a závislým územím.

V druhé kapitole je zpracován vývoj exportu a importu zboží a služeb EU. Nejprve je pro pochopení dlouhodobého vývoje obchodu EU popsán vývoj exportu a importu služeb EU v letech 2001 až 2007, kdy EU ještě nebyla zasažena krizí. Následně je rozebrán již vývoj exportu a importu zboží a služeb v krizovém období let 2008 až 2011. V době psaní práce však nebyla dostupná kompletní data pro rok 2011, tudíž nemohl být zmíněný rok stejně podrobně rozebrán jako roky předchozí. Pro lepší pochopení vlivů na vývoj exportu a importu jsou podkapitoly členěny dle teritoriální a komoditní struktury. V kapitole je shrnuta také dynamika exportu a importu. Z teritoriálního hlediska je popsán obchod EU s nejvýznamnějšími obchodními partnery z jednotlivých regionů Ameriky, Afriky, mimounijních evropských zemí a zemí z oblasti Asie a Oceánie. Komoditní členění vychází z dělení dle klasifikace SITC.

S ohledem na popis krizového, ale i předkrizového vývoje exportu a importu zboží a služeb EU, mohou být ve třetí kapitole následně lépe shrnuty hlavní rysy exportu a importu zboží a služeb, porovnán předkrizový a krizový vývoj exportu a importu zboží a služeb EU a nastíněny perspektivy vývoje. V závěru kapitoly jsou nastíněny současné problémy EU a možnosti jejich řešení.

Hlavními zdroji při zpracování práce byly webové stránky www.oecd.org, epp.eurostat.ec.europa.eu a knižní publikace uvedené v pramenech.

1 Právní a institucionální rámec zahraničních a obchodních vztahů Evropské unie

1.1 EU jako světová obchodní velmoc

Evropská unie je unikátním integračním seskupením, jež spojuje 27 evropských zemí. EU díky svým makroekonomickým specifikům patří k nejdůležitějším hospodářským centrům světové ekonomiky.

Mezi přednosti EU patří relativně velký územní potenciál, rozsáhlý vnitřní trh, relativně vysoká kupní síla spotřebitelů, vysoká disponibilita pracovní silou a kvalita pracovních zdrojů. Velký územní potenciál vytváří značné produkční a odbytové možnosti. EU vykazuje i určité nedostatky. EU je na rozdíl od USA a Japonska vnitřně heterogenním subjektem světové ekonomiky. Členské země EU se velmi liší jak z hlediska ekonomického rozměru, tak i z hlediska výkonnosti jednotlivých národních ekonomik. Dalším nedostatkem Evropské unie je vysoká závislost na dovozech energetických a surovinových zdrojů, následně závislost na pohybu cen na světových trzích primárních zdrojů. Charakteristickým nedostatkem je relativní zaostávání za USA a Japonskem v technologické vyspělosti. Technologické zaostávání má za následek nižší produktivitu práce a konkurenceschopnost EU na světových trzích.¹

Jak indikuje tabulka č. 1, počet obyvatel EU tvořil k roku 2010 přibližně 7,4 % světového obyvatelstva. Počet obyvatel Číny je více než 2,5 násobkem počtu obyvatel EU. Avšak EU převyšuje počtem obyvatel jak USA, tak i Japonsko. V roce 2010 nejvyšší roční % nárůst HDP zaznamenala Čína, a to 10,3 %, následně Japonsko 4 %, poté USA 3 % a nakonec EU 1,9 %. EU vytvořila HDP 15 891,7 v mld. USD v roce 2010, čímž převýšila USA, Čínu i Japonsko. Avšak v roce 2010 vykazovala EU nejnižší HDP na hlavu v USD.

¹ CIHELKOVÁ, Eva. *Vnější ekonomické vztahy Evropské unie*, Praha: C. H. Beck 2003, str. 12-14

Tabulka č. 1 Pozice EU, USA, Japonska a Číny ve světové ekonomice v roce 2010 - hlavní ukazatele

Ukazatel	Čína	USA	Japonsko	EU	Svět
HDP (mld. USD v běžných cenách)	10085,7 ^e	14 447,1	4301,9 ^e	15 891,7	74.54 triliónů
HDP roční míra růstu v %	10,3 ^e	3,0	4 ^e	1,9	4,9
HDP na hlavu (USD v běžných cenách)	-	46 588,0	33 771,0	31 691,0	11 200,0
Obyvatelstvo (v mil. osob)	1 330,2	309,1	126,8	492,4	6 768,2

Pozn. e = odhad

Zdroje: <http://stats.oecd.org>, 10. 12. 2011

<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/xx.html>,

10. 12. 2011,

http://www.photius.com/rankings/population/population_2011_0.html,

10. 12. 2011

Podíl EU, USA, Číny a Japonska na světovém exportu zboží

Z tabulky č. 2 vyplývá, že si EU od roku 2000 udržuje pozici největšího světového exportéra. Největšího podílu v období let 2000 až 2009 na světovém exportu dosáhla EU v roce 2003, a to 20,3 % celkového světového exportu. Podíl EU na světovém exportu se v následujících letech však snížil. V roce 2009 dosáhl 17,1%. Za EU byly druhým největším exportérem až do roku 2006 USA. Nejvíce se Spojené státy americké EU přiblížily v roce 2000, kdy dosáhly 15,9% světového exportu. V tom samém roce EU dosáhla 18,5% na světovém exportu. V průběhu let 2000 až 2009 vystřídala na pozici třetího největšího světového exportéra Čína Japonsko. Stalo se tak na rozhraní let 2003 a 2004. Čína se následně v roce 2007 dostala na pozici druhého největšího exportéra, a to s podílem 12,2% na světovém exportu zboží v roce 2007.

Tabulka č. 2 Podíl EU, USA, Číny a Japonska na světovém exportu v %

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
EU	18,5	19,6	20,0	20,3	19,1	18,2	17,5	17,4	16,7	17,1
USA	15,9	15,8	14,3	12,9	12,6	12	11,9	11,6	11,0	11,6
Čína	5,2	5,8	6,8	7,9	9,2	10,2	11,1	12,2	12,1	13,8
Japonsko	9,4	8,4	8,3	8,1	8,3	7,5	7,1	6,9	6,4	6,1

Zdroj: Eurostat,

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-GI-10-002/EN/KS-GI-10-002-EN.PDF, 10. 12. 2011

Podíl EU, USA, Číny a Japonska na světovém importu zboží

Z tabulky č. 3 vyplývá, že v období let 2000 až 2007 byly největším světovým importérem USA. V roce 2008 je však na prvním místě v množství importů vystřídala EU a svoji pozici největšího světového importéra si EU udržela i v roce 2009. Třetím největším světovým importérem bylo v letech 2000 až 2003 Japonsko, které v roce 2004 předstihla Čína. Import do Číny měl v období let 2000 až 2009 rostoucí charakter. Objem importů do Číny se zvýšil z 4% v roce 2000 na 10% v roce 2009.

Tabulka č. 3 Podíl EU, USA, Číny a Japonska na světovém importu v %

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
EU	19,2	19,1	18,8	19,5	19,1	18,9	19,0	19,1	19,1	17,6
USA	24,1	23,8	23,5	22,1	22,2	21,8	20,9	19,2	17,6	16,5
Čína	4,0	4,5	5,2	6,3	7,4	7,5	7,8	8,3	8,5	10,0
Japonsko	7,3	6,9	6,5	6,4	6,5	6,4	6,2	5,9	6,1	5,6

Zdroj: Eurostat,

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-GI-10-002/EN/KS-GI-10-002-EN.PDF, 10. 12. 2011

Vývoj obchodní bilance EU, USA, Číny a Japonska

Vývoj obchodní bilance největších subjektů světové ekonomiky zachycuje tabulka č. 4. Největší obchodní deficit v průběhu let 2000 až 2009 vykazovaly Spojené státy americké. Maximální deficit obchodní bilance vykazovaly USA v roce 2006, kdy se obchodní deficit prohloubil na hodnotu 686,8 mld. ECU/EUR. EU vykazovala téměř ve všech letech období 2000 až 2009 deficit obchodní bilance. Jedinou výjimkou byl rok 2002, kdy obchodní bilance dosáhla hodnoty 8,1 mld. ECU/EUR. Naopak největší deficit obchodní bilance byl v roce 2008 (-255,1 mld. ECU/EUR). Naopak Japonsko vykazovalo téměř po celé sledované období přebytek obchodní bilance. Jedinou výjimkou byl rok 2008. V tomto roce byla obchodní bilance v deficitu -3,1 mld. ECU/EUR. Nejlepších hodnot v letech 2000 až 2009 dosahovala Čína. Jejíž bilance byla v celém období přebytková. Maxima dosáhla v roce 2008, a to 254,6 mld. ECU/EUR.

Tabulka č. 4 Obchodní bilance EU, USA, Číny a Japonska v mld. ECU/EUR

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
EU	-91,4	-42,6	8,1	-13,1	-63,1	-112,1	-172,2	-192,9	-255,1	-104,8
USA	-486,0	-482,9	-522,4	-500,3	-558,3	-654,2	-686,8	-614,0	-580,2	-384,1
Čína	48,3	50,8	65,3	58,2	66,9	128,8	193,6	247,7	254,6	203,6
Japonsko	87,5	49,5	70,7	63,6	68,9	43,4	35,1	49,1	-3,1	7,7

Zdroj: Eurostat,

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-GI-10-002/EN/KS-GI-10-002-EN.PDF, 10. 12. 2011

Na základě předchozích charakteristik lze konstatovat, že EU patří mezi největší světové obchodní aktéry.

1.2 Vnitřní trh Evropské unie

„Právním základem vnitřního trhu EU je Smlouva o Evropském společenství (Smlouva o ES), právní ustanovení přijatá v rámci Smlouvy o ES na návrh Komise Radou společně s Evropským parlamentem, sekundární právo a jurisdikce Soudního dvora.“² Právo vnitřního trhu vzniká nejčastěji vydáváním směrnic, které musejí být členskými státy převedeny do národního práva. Komise kontroluje aplikaci směrnic a podává pravidelnou zprávu o stavu realizace práva vnitřního trhu v jednotlivých členských státech. Při výkladu sporných otázek týkajících se vnitřního trhu zasahuje Soudní dvůr.³

Základem vnitřního trhu jsou tzv. čtyři svobody volného pohybu: zboží, osob, služeb a kapitálu. Tyto čtyři svobody jsou spojeny shodným prvkem odstranění ekonomické ochrany domácího trhu mezi členskými zeměmi EU navzájem.⁴

První ze čtyř svobod je volný pohyb zboží, jež je zaručen Smlouvou o ES. Základem volného pohybu zboží je Celní unie, která se vztahuje na veškerou výměnu zboží (jak na zboží pocházející z členských států EU, tak i na zboží pocházející ze třetích zemí, jež je v členských zemích ve volném oběhu). V Celní unii platí všeobecný zákaz cel zahrnující odstranění vývozních a dovozních cel a všech poplatků. Účinky všeobecného zákazu jsou rovnocenné pro všechny členské státy. Dalším důležitým

² CIHELKOVÁ, Eva. ADÁMKOVÁ, Vlasta. *Vnitřní trh Evropské unie*, Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze 2000, str. 14

³ Tamtéž

⁴ JANATKA, František. *Obchod v rámci Evropské unie a obchodní operace mimo členské země EU*, Praha: ASPI Publishing 2004, str. 31

prvkem Celní unie je společný celní sazebník vůči třetím zemím. Smlouva o ES zakazuje zatěžovat zboží z jiných členských států přímo nebo nepřímo vyššími domácími daňovými poplatky než musí nést stejné zboží z domácí země.⁵ Nadto musí být zrušeny jak tarifní tak i netarifní překážky obchodu omezující volný pohyb zboží. Jsou to například kvantitativní omezení dovozu a vývozu či jiná omezení s podobným účinkem, která jsou zahrnuta v právních předpisech, technických normách, údajích o původu zboží, cenových úpravách či ve správních předpisech.⁶

Přibližně polovina obchodu se zbožím v rámci EU je regulována předpisy EU. Druhá polovina je buď regulována národními technickými normami, nebo není regulována vůbec.⁷

Druhou svobodou vnitřního trhu EU je volný pohyb osob, jež zakládá právní nárok občana volně se pohybovat a zdržovat na území členských států.⁸

Třetí základní svobodou vnitřního trhu EU je volný pohyb služeb. „Za služby se pokládají úkony poskytované zpravidla za úplaty, pokud nejsou upraveny ustanoveními o volném pohybu zboží, osob či kapitálu. Zahrnují zejména činnosti průmyslové, obchodní, řemeslné a činnosti v oblasti svobodných povolání.“⁹ Po přijetí projektu vnitřního trhu došlo v krátké době k otevření trhů služeb mezinárodní cenové, výkonové a inovační konkurenci. Provázání trhů služeb mělo za následek zvýšení závislosti trhů práce.¹⁰ Speciálně upravený je pohyb služeb v oblasti bankovníctví, pojišťování, telekomunikací a dopravy.¹¹

Čtvrtou základní svobodou je volný pohyb kapitálu a plateb. Volný pohyb kapitálu zahrnuje pohyb věcného a peněžního kapitálu. „Volný pohyb plateb je komplementární svobodou k volnému pohybu kapitálu.“¹²

⁵ CIHELKOVÁ, Eva. ADÁMKOVÁ, Vlasta. *Vnitřní trh Evropské unie*, Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze 2000, str. 18

⁶ Tamtéž, str. 17

⁷ European Commission. *A single market for goods*. [on-line].

http://ec.europa.eu/internal_market/top_layer/index_18_en.htm, 11. 11. 2011

⁸ CIHELKOVÁ, Eva. ADÁMKOVÁ, Vlasta. *Vnitřní trh Evropské unie*, Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze 2000, str. 20

⁹ Tamtéž, str. 25

¹⁰ Tamtéž, str. 26

¹¹ Tamtéž, str. 27

¹² Tamtéž

1.3 Společná obchodní politika

Společná obchodní politika patří k nejstarším politikám Společenství. Po vzniku celní unie (1. července 1968) se obchodní politika stala výlučnou pravomocí Společenství. Obsah společné obchodní politiky lze najít ve Smlouvě o založení ES. Díky Lisabonské smlouvě byla ustanovení týkající se společné obchodní politiky přesunuta do nově vytvořené páté části. Tato část obsahuje úpravu všech vnějších činností Unie, ujasňuje pravomoci EU a posiluje postavení Evropského parlamentu. Lisabonská smlouva přiděluje exklusivní pravomoc EU pro všechny oblasti společné obchodní politiky. Dále také rozšiřuje pravomoci Evropského parlamentu. Při přijímání právních předpisů v oblasti autonomní společné obchodní politiky bude použita spolurozhodovací procedura.¹³ „Evropský parlament bude muset vyjádřit souhlas s dohodami o přidružení, dohodami vytvářejícími zvláštní institucionální rámec, majícími významný dopad na rozpočet Unie a dohody v oblastech, na něž se vztahuje běžná legislativní procedura.“¹⁴ Dále Lisabonská smlouva přiděluje Komisi povinnost pravidelně informovat Parlament o stavu jednání mezinárodních dohod.

Právní úprava Společné obchodní politiky vychází z mezinárodního práva veřejného a práva komunitárního.¹⁵

Hlavními prameny mezinárodního práva veřejného jsou:

- Dohoda o zřízení Světové obchodní organizace (Dohoda o WTO)
- Dohody, jež doprovází Dohodu o WTO: Všeobecná dohoda o clech a obchodu (GATT), Všeobecná dohoda o obchodu službami (GATS), Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (TRIPs)
- Jiné mezinárodní multilaterální smlouvy a bilaterální obchodní dohody¹⁶

¹³ Euroskop. *Obchodní politika*. [on-line]. <<http://www.euroskop.cz/680/sekce/obchodni-politika/>>, 17.11.2011

¹⁴ Tamtéž

¹⁵ CIHELKOVÁ, Eva. JAKŠ, Jaroslav. *Evropská integrace – Evropská unie*, Praha: Oeconomica 2004, str. 77

¹⁶ Tamtéž

Hlavní prameny komunitárního práva jsou:

- Komunitární právo primární
- Komunitární právo sekundární
- Judikatura Soudního dvora, především jeho posudky¹⁷

Základem Společné obchodní politiky je celní unie, která působí jak dovnitř, tak i navenek. Dovnitř znamená, že zahrnuje zákaz vývozních a dovozních cel a všech dávek s rovnocenným účinkem mezi členskými státy. Navenek působí tím způsobem, že zahrnuje společné celní sazby vůči třetím zemím.¹⁸

Nástroje společné obchodní politiky

Nástroje SOP lze členit dle povahy na omezení tarifní (cla a dávky s rovnocenným účinkem) a omezení kvantitativní (kvóty a dávky s rovnocenným účinkem). Další členění je dle subjektu přijímajícího opatření na autonomní opatření, tj. jednostranně přijatá opatření ze strany EU/ES, jež mají dopad na třetí zemi (autonomní cla a dávky s rovnocenným účinkem, autonomní kvóty a dávky s rovnocenným účinkem, embargo) a na smluvní opatření, která vyplývají ze společného smluvního aktu, na němž se dohodly zainteresované strany (smluvní cla a kvóty, obchodní dohody, autolimitační dohody, multilaterální komoditní dohody, dohody o zaručeném importu apod.)¹⁹

Autonomní obchodní politika

Základem autonomní obchodní politiky EU jsou jednostranná rozhodnutí Rady, jedná se zpravidla o nařízení. Autonomní obchodní politika zahrnuje veškerá opatření týkající se vývozu a dovozu zboží, která EU uplatňuje mimo rámec smluvních závazků vůči třetím zemím. Autonomní obchodní opatření mají zejména chránit ekonomiky Společenství před škodami, které vznikají v důsledku importu ze třetích zemí. Tato opatření můžeme rozdělit do čtyř skupin:

- Antidumpingová opatření
- Antidotační opatření
- Opatření dle ochranné klauzule GATT

¹⁷ SVOBODA, Pavel. *Právo vnějších vztahů Evropské unie*, Praha: Linde 2007, str. 153

¹⁸ CIHELKOVÁ, Eva. JAKŠ, Jaroslav. *Evropská integrace – Evropská unie*, Praha: Oeconomica 2004, str. 78

¹⁹ CIHELKOVÁ, Eva. *Vnější ekonomické vztahy Evropské unie*, Praha: C. H. Beck 2003, str. 63

- Opatření proti nekorektním obchodním praktikám třetích států vůči vývozům z EU²⁰

Smluvní obchodní politika

Smluvní obchodní politika se týká všech smluvních ujednání ES/EU se třetími subjekty o dovozu a vývozu zboží, jež se mohou týkat jak jednotlivých třetích států, tak i jejich seskupení, nebo mohou mít globální dimenzi. Nejdůležitějším orgánem v oblasti smluvní obchodní politiky je Komise, která má monopol nejen na předkládání návrhů, ale i na vedení vlastních jednání. Při jednáních je kontrolována členskými státy, a to prostřednictvím Rady. Na jednání členské státy vysílají své zástupce (pozorovatele). Komise je při jednáních vázána směrnicemi Rady. Dohody uzavírá Rada na návrh Komise. ES již uzavřelo velký počet obchodních dohod se třetími státy.²¹

Společný celní sazebník

Společný celní sazebník (SCS) je důležitý z hlediska uplatňování autonomní, ale i smluvní obchodní politiky. Rada zveřejňuje společný celní sazebník formou nařízení. SCS je publikován v Úředním listu a je pravidelně pozměňován.

Význam SCS je dvojitý:

- 1) zajišťuje jednotnou aplikaci společné obchodní politiky
- 2) je základem pro statistické informace o mezinárodním obchodu

SCS je aplikován na dovozy zboží jak ze třetích zemí, tak i ze zemí na území celní unie. Můžeme ho rozdělit na dvě části, a to na kombinovanou nomenklaturu a na celní sazby. Cílem kombinované nomenklatury je sjednocení nomenklatur SCS se zahraničními obchodními statistikami, které jsou předepsány pro účely „deklarací o dováženém zboží“. Základ tvoří označování zboží dle Úmluvy o harmonizovaném systému označování ze 14. 7. 1987 a kodifikace výrobků z roku 1993, které přijala Světová celní organizace.²²

²⁰ CIHELKOVÁ, Eva. *Vnější ekonomické vztahy Evropské unie*, Praha: C. H. Beck 2003, str. 63-64

²¹ CIHELKOVÁ, Eva. JAKŠ, Jaroslav. *Evropská integrace – Evropská unie*, Praha: Oeconomica 2004, str. 81

²² CIHELKOVÁ, Eva. *Vnější ekonomické vztahy Evropské unie*, Praha: C. H. Beck 2003, str. 66

Rada na návrh Komise kvalifikovanou většinou stanovuje sazby SCS. Cla jsou vybírána celními orgány členských států, avšak jsou příjmem rozpočtu Společenství. Členské státy si mohou odvést pouze 10 % na režijní náklady.²³

SCS připouští odchylky od stanovených celních sazeb, a to buď nahoru jako ochranné opatření anebo dolů jako preferenční režim vůči preferovaným nebo rozvojovým zemím. Existuje několik možností snížení celní sazby:

- 1) „úplné výluky SCS – sazebník je nahrazen odlišnou celní úpravou
- 2) komoditní výluky SCS – snižují se celní sazby jen u určitých komodit, nejvýznamnějším příkladem je Všeobecný systém preferencí
- 3) opatření celních režimů, která z přiměřených hospodářských důvodů omezují aplikaci SCS

Výluky ze SCS mají většinou charakter autonomního opatření. ES může přistoupit ke snížení.²⁴

Všeobecný systém celních preferencí (GSP)

Všeobecný systém celních preferencí platí pro cca 181 rozvojových zemí a závislých území. Představuje nejdůležitější ucelený systém preferencí. EU poskytuje celní výhody jednostranně a nrecipročně. Jelikož se jedná o autonomní opatření, liší se rozsah i podmínky poskytovaných celních preferencí vůči jednotlivým zemím. Vliv na výši celní výhody mají jak ekonomické, tak i mimoekonomické podmínky v daných zemích. Díky Všeobecnému systému celních preferencí dochází ke snížení celní sazby nebo zrušení cel pro hotové výrobky a polotovary. Všeobecný systém celních preferencí získal mimořádnou výjimku z doložky nejvyšších výhod, podle které jsou dohody uzavřené v rámci GSP diskriminační a nreciproční. Úkolem GSP je zvýšení příjmů preferovaných zemí, jejich industrializace a urychlení ekonomického růstu.²⁵

Jestliže Světová banka tři roky po sobě klasifikuje určitou zemi jako zemi s vysokým příjmem a jestliže je její rozvojový index vyšší než -1, dochází k jejímu vyloučení z GSP. Naopak pro 49 nejméně rozvinutých zemí světa bylo zvýhodnění v rámci GSP rozšířeno Iniciativou „Vše kromě zbraní“. Díky této iniciativě byl liberalizován veškerý dovoz z těchto zemí do EU.²⁶ Systém „Vše kromě zbraní“ platí

²³ CIHELKOVÁ, Eva. *Vnější ekonomické vztahy Evropské unie*, Praha: C. H. Beck 2003, str. 66

²⁴ Tamtéž, str. 67

²⁵ Tamtéž

²⁶ Tamtéž, str. 68

pro všechny země ze seznamu nejméně rozvinutých zemí OSN. Pro tyto země dochází k potlačení všech cel. Existují však výjimky pro zbraně, střelivo, ale také pro rýži a cukr.²⁷

Nařízení „Vše kromě zbraní“ je velkorysou nabídkou EU na podporu hospodářské situace v nejchudších zemích světa, je však i velmi kritizováno. Ke kritice nařízení dochází zejména ze strany chudých rozvojových zemí, které nesplňují požadavky na statut nejméně rozvinutých zemí.²⁸

²⁷ Evropský parlament. *Výbor pro rozvoj*. [on-line].
<http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2004_2009/documents/ad/722/722082/722082cs.pdf>, 25. 11. 2011

²⁸ CIHELKOVÁ, Eva. *Vnější ekonomické vztahy Evropské unie*, Praha: C. H. Beck 2003, str. 320

2 Export a import zboží a služeb EU

2.1 Export a import zboží EU v letech 2001 – 2007

Největší část exportu EU směřovala v období let 2001 až 2007 do USA. Další důležitá odbytíště exportu byly v letech 2001 a 2007 Čína, Švýcarsko, Rusko, Japonsko a Turecko. Hodnoty exportu v tomto období kolísaly.

Mezi nejdůležitější importéry do EU patřily v letech 2001 až 2007 USA, Čína, Rusko, Švýcarsko, Norsko a Japonsko. Hlavním importérem stejně tak jako exportérem byly USA. Dynamika importu byla kolísající.

2.1.1 Teritoriální struktura

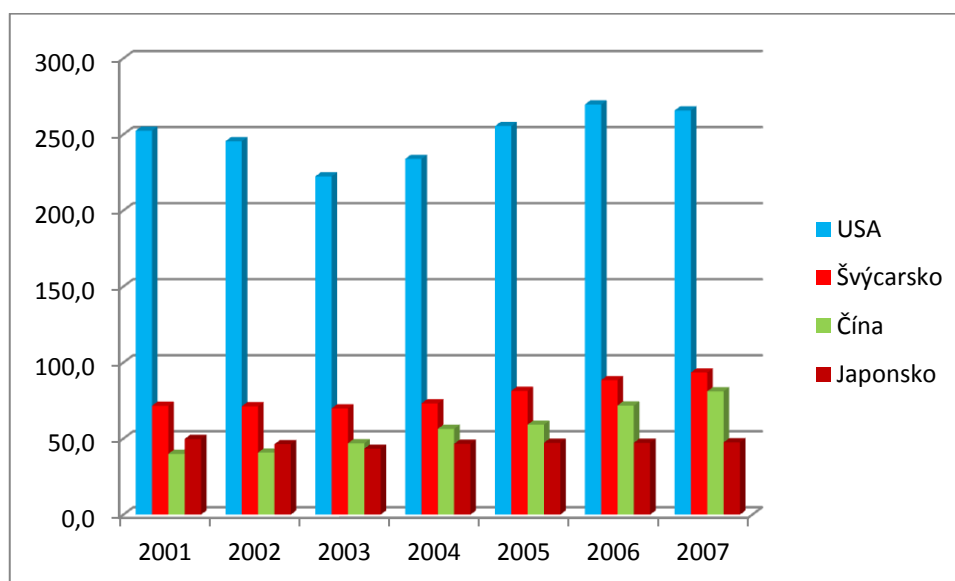
Tabulka č. 5 znázorňuje země, do kterých se nejvíce exportovalo z EU v letech 2001 až 2007. Po celé sledované období se nejvíce exportovalo do USA. Hodnoty exportu z EU do USA byly v porovnání se Švýcarskem více než dvojnásobné. Švýcarsko bylo v období 2001 až 2007 zemí, do níž směřovalo po USA nejvíce exportu z EU. Z počátku sledovaného období bylo na třetím místě v hodnotě exportu z EU Japonsko, do kterého však v roce 2007 exportovala EU nejméně ze zmíněných zemí. Od roku 2003 byla Čína na třetím místě v hodnotě exportu z EU.

Tabulka č. 5 Export z EU v mld. EUR v letech 2001 až 2007 – hlavní odbytíště

	USA	Čína	Švýcarsko	Rusko	Japonsko	Turecko
2001	252,5	39,9	71,6	16,6	49,8	20,4
2002	245,5	40,8	71,3	19,2	46,3	24,7
2003	222,4	46,9	69,9	19,2	43,3	28,0
2004	233,9	56,4	73,1	27,3	46,5	36,5
2005	255,5	59,1	81,4	34,9	47,2	39,5
2006	269,7	71,7	88,4	48,0	47,2	43,7
2007	265,8	81,1	93,5	63,6	47,5	50,1

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>, 11. 2. 2012

Graf č. 1 Export z EU v mld. EUR v letech 2001 až 2007

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>, 11. 2. 2012

Graf č. 1 znázorňuje země, do kterých se z EU nejvíce exportovalo. Po celé sledované období se nejvíce exportovalo do USA. Druhé největší množství exportu z EU směřovalo v letech 2001 až 2007 do Švýcarska. V roce 2004 vystřídala Čína na třetím místě Japonsko.

Tabulka č. 6 Import zboží do zemí EU v mld. EUR v letech 2001 až 2007

– hlavní importéři

	Čína	USA	Rusko	Švýcarsko	Norsko	Japonsko
2001	45,8	178,0	35,7	55,0	49,6	72,0
2002	51,0	152,3	39,6	57,6	48,3	64,8
2003	53,9	133,4	40,8	55,5	45,7	63,9
2004	86,2	139,0	71,0	59,1	52,3	71,8
2005	115,6	149,9	107,5	65,7	67,5	69,8
2006	144,5	170,0	135,7	71,6	79,9	74,5
2007	179,1	180,9	143,3	77,8	80,2	77,2

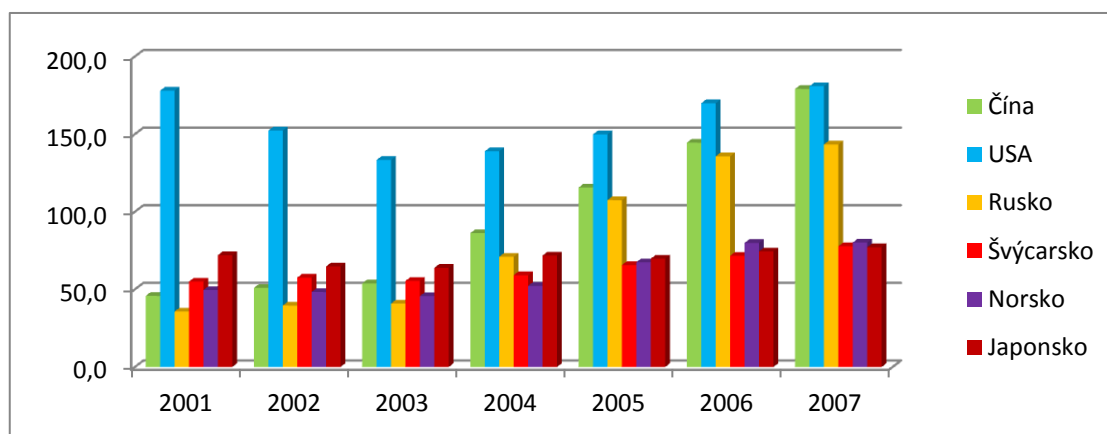
Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>, 11. 2. 2012

Tabulka č. 6 ukazuje 6 zemí, ze kterých se v letech 2001 až 2007 nejvíce exportovalo do EU. V celém sledovaném období nejvíce importu směřovalo z USA. Na druhém místě bylo až do roku 2003 Japonsko. Od roku 2004 však na druhém místě v množství importu zboží do EU byla Čína. V průběhu let 2001 až 2007 se množství importu z Číny neustále zvyšovalo a v roce 2007 byl import do EU z Číny jen o

1,8 miliardy Eur menší než import do EU z USA. Na třetím místě v hodnotě importu do EU bylo v letech 2001 až 2003 Švýcarsko, které však bylo v roce 2004 vystřídáno Japonskem. Od roku 2005 bylo na třetím místě Rusko.

V letech 2001 až 2004 byl zřetelný klesající trend importu zboží do EU z USA. V roce 2005 však došlo k obratu a množství importu do EU z USA začalo narůstat. Nejvyšší hodnoty byly v letech 2001 (178 mld. EUR) a 2007 (180,9 mld. EUR).

Graf č. 2 Import do EU v mld. EUR v letech 2001 až 2007 – hlavní importéři

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>, 11. 2. 2012

Graf č. 2 znázorňuje již zmíněné hodnoty z tabulky č. 6. Z grafu je zřetelné, že v letech 2005 až 2007 se nejvíce do EU importovalo z USA, Číny a Ruska. Hodnoty importu dosahovaly v porovnání s ostatními znázorněnými zeměmi až dvojnásobných hodnot. Rusko a Čína na začátku sledovaného období vykazovaly nejnižší hodnoty ze znázorněných zemí, ale postupně se dostaly mezi přední importéry do EU.

Tabulka č. 7 Podíl vybraných evropských mimounijních zemí na exportu z EU v % v letech 2001 až 2007

	Norsko	Švýcarsko*	Turecko	Rusko
2001	4,4	5,9	2,0	4,6
2002	4,7	5,9	2,2	4,8
2003	4,9	5,6	2,4	5,3
2004	5,3	6,0	3,0	7,8
2005	5,7	5,6	2,8	9,3
2006	5,8	5,2	2,8	10,1
2007	5,3	5,4	3,3	10,1

* Od roku 1994 Švýcarsko zahrnuje Lichtenštejnsko

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>, 11. 2. 2012

V tabulce č. 7 jsou evropské mimounijní země, do kterých se v letech 2001 až 2007 nejvíce exportovalo z EU. V období let 2001 až 2003 bylo největším evropským mimounijním odbytištěm exportu z EU Švýcarsko. V roce 2004 však bylo vystřídáno Ruskem, které bylo největším evropským mimounijním příjemce exportu z EU po zbytek sledovaného období. 10,1% z celkového vývozu z EU v roce 2006 a 2007 bylo do Ruska. Podíl Ruska na exportu z EU se v průběhu sledovaného období postupně zvyšoval. Minimální hodnoty bylo dosaženo na začátku sledovaného období v roce 2001 (4,6 %) maxima pak v letech 2006 a 2007 (10,1%). Rusko dosahovalo na konci sledovaného období téměř dvojnásobku zbylých sledovaných zemí z tabulky č. 7.

Na druhém a třetím místě se střídalo v období let 2004 až 2007 Švýcarsko s Norskem. Podíl na exportu z EU ani u jedné země nepřesáhl ve sledovaném období hodnotu 6 % z celkového vývozu z EU.

Tabulka č. 8 Podíl vybraných afrických zemí na exportu z EU v % v letech 2001 až 2007

	Alžírsko	Libye	JAR*
2001	1,6	1,1	1,6
2002	1,4	1,0	1,6
2003	1,5	1,1	1,5
2004	1,5	1,3	1,5
2005	1,8	1,7	1,4
2006	1,8	1,9	1,4
2007	1,4	1,9	1,5

* JAR od 31. 12. 1989 zahrnuje Namibii

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>, 11. 2. 2012

Tabulka č. 8 znázorňuje africké země s největším podílem na exportu z EU. V letech 2001 až 2007 nejvíce exportu směřovalo na africkém kontinentu z EU do Alžírsko, Libye a JAR. V roce 2001 směřovalo 1,6 % vývozu z EU do JAR a Alžírsko. JAR se podílela v roce 2002 stejnou hodnotou na exportu z EU. Hodnota vývozu do Alžírsko však klesla. V letech 2003 a 2004 obě země měly podíl 1,5 % na celkovém exportu EU. Alžírsko v roce 2005 a 2006 navýšilo procentní podíl na vývozu z EU o 0,3 % na hodnotu 1,8 % z celkového exportu z EU. V posledních dvou letech sledovaného období však největší podíl z afrických zemí na exportu z EU zajišťovala Libye (1,9 %), která v předchozích letech vykazovala nižší hodnoty než Alžírsko a JAR.

Tabulka č. 9 Podíl vybraných amerických zemí na exportu z EU v % v letech 2001 až 2007

	USA	Kanada	Mexiko	Brazílie
2001	19,0	1,7	0,7	1,8
2002	17,7	1,6	0,6	1,8
2003	15,3	1,5	0,6	1,8
2004	15,3	1,6	0,7	2,1
2005	13,7	1,5	0,8	2,0
2006	12,8	1,4	0,8	1,9
2007	12,7	1,6	0,8	2,3

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>, 11. 2. 2012

Tabulka č. 9 představuje země z amerického kontinentu, do kterých se v letech 2001 až 2007 nejvíce exportovalo z EU. Největší podíl na vývozu z EU měly po celé sledované období USA. Maxima dosáhly v roce 2001 (19 %) a minima v roce 2007 (12,7 %). Ostatní americké země se podílely v porovnání s USA na vývozu z EU minimálně. Druhým největším odbytištěm byla po celé sledované období Brazílie s podílem kolem 2 % na exportu EU. Maximální hodnoty dosáhla Brazílie v roce 2007 (2,3 %) a minimální hodnoty v letech 2001 až 2003 (1,8 %).

Tabulka č. 10 Podíl vybraných zemí Asie a Oceánie na exportu z EU v % v letech 2001 až 2007

	Čína	Japonsko	Austrálie
2001	7,4	7,4	0,9
2002	8,3	6,9	0,9
2003	9,7	6,7	0,9
2004	12,3	7,2	0,8
2005	13,4	6,2	0,8
2006	14,2	5,7	0,8
2007	16,2	5,5	0,8

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>, 11. 2. 2012

Z Asie a Oceánie se nejvíce na exportu z EU podílela Čína, Japonsko a Austrálie. V tabulce č. 10 jsou procentuální hodnoty podílu vybraných zemí z Asie a Oceánie na exportu z EU v letech 2001 až 2007. V roce 2001 se Japonsko i Čína podílely stejnou hodnotou na vývozu z EU (7,4 %). V letech 2002 až 2007 Čína vykazovala vyšší hodnoty než Japonsko. Maximální hodnoty dosáhla Čína v roce 2007 (16,2 %) a minimální hodnoty v roce 2001 (7,4 %). Čína v průběhu sledovaného období postupně navyšovala svůj podíl na exportu z EU. Austrálie v letech 2001 až 2007 nepřesáhla hodnotu 1 % podílu na vývozu z EU.

Tabulka č. 11 Podíl vybraných evropských mimounijních zemí na importu do EU v %

	Norsko	Švýcarsko*	Turecko	Rusko
2001	2,7	7,6	2,1	2,8
2002	2,7	7,1	2,4	3,1
2003	2,6	7,0	2,9	3,4
2004	3,2	7,7	3,9	4,7
2005	3,1	7,7	3,9	5,3
2006	3,2	7,4	3,9	6,1
2007	3,5	7,5	4,2	7,2

* Od roku 1994 Švýcarsko zahrnuje Lichtenštejnsko

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>, 11. 2. 2012

Tabulka č. 11 znázorňuje evropské země, ze kterých se nejvíce importovalo do EU v letech 2001 až 2007. Po celé období se v rámci Evropy nejvíce dováželo do EU ze Švýcarska. V časovém horizontu let 2001 až 2007 podíl importu do EU ze Švýcarska vykazoval hodnoty 7 % a vyšší z celkového dovozu do EU. Druhou evropskou mimounijní zemí s největším podílem na importu do EU bylo v daných letech Rusko. Na třetí pozici bylo v roce 2003 vystřídáno Norsko Tureckem.

**Tabulka č. 12 Podíl vybraných afrických zemí na importu do EU v %
v letech 2001 až 2007**

	Alžírsko	Libye	JAR*
2001	0,8	0,8	1,3
2002	0,8	0,8	1,2
2003	0,8	0,8	1,4
2004	1,0	0,9	1,7
2005	1,0	1,1	1,7
2006	0,8	0,9	1,7
2007	0,9	1,0	1,7

* JAR od 31. 12. 1989 zahrnuje Namibii

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>, 11. 2. 2012

Mezi africké země, z nichž se nejvíce importovalo do EU v letech 2001 až 2007, patří Alžírsko, Libye a JAR.

Tabulka č. 12 znázorňuje procentní podíl těchto zemí na importu do EU. Po celé období se nejvíce dováželo z JAR. V letech 2004 byl procentní podíl importu do EU z JAR stejný, a to 1,7 %. V letech 2001 až 2003 bylo jak z Alžírska, tak i z Libye importováno 0,8 % z celkového dovozu do EU. V následujících letech se Alžírsko střídalo s Libyí na druhém místě v množství importu do EU za JAR.

Tabulka č. 13 Podíl vybraných amerických zemí na importu do EU v % v letech 2001 až 2007

	USA	Kanada	Mexiko	Brazílie
2001	24,3	2,2	1,5	1,9
2002	24,3	2,2	1,5	1,6
2003	22,6	2,1	1,4	1,2
2004	24,2	2,3	1,5	1,5
2005	23,5	2,2	1,6	1,5
2006	22,7	2,2	1,6	1,5
2007	21,1	2,1	1,7	1,7

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>, 11. 2. 2012

Tabulka č. 13 znázorňuje země z amerického kontinentu, z nichž se v letech 2001 až 2007 nejvíce importovalo do EU. Na prvním místě byly po celé období USA. Hodnota dovozu z USA více než desetkrát převýšila hodnoty importu z ostatních zemí v Americe. Od roku 2004 se množství importu z USA postupně snižovalo z hodnoty 24,2 % v roce 2004 až na hodnotu 21,1 % v roce 2007. Maxima bylo dosaženo v letech 2001 a 2002 (24,3 %). Minimální hodnota byla v roce 2007 (21,1 %). Na druhém místě v množství importu byla v období 2001 až 2007 Kanada, která vykazovala hodnoty dovozu od 2,1 % do 2,3 %. Na třetím místě se střídalo Mexiko s Brazílií.

Tabulka č. 14 Podíl vybraných zemí Asie a Oceánie na importu do EU v % v letech 2001 až 2007

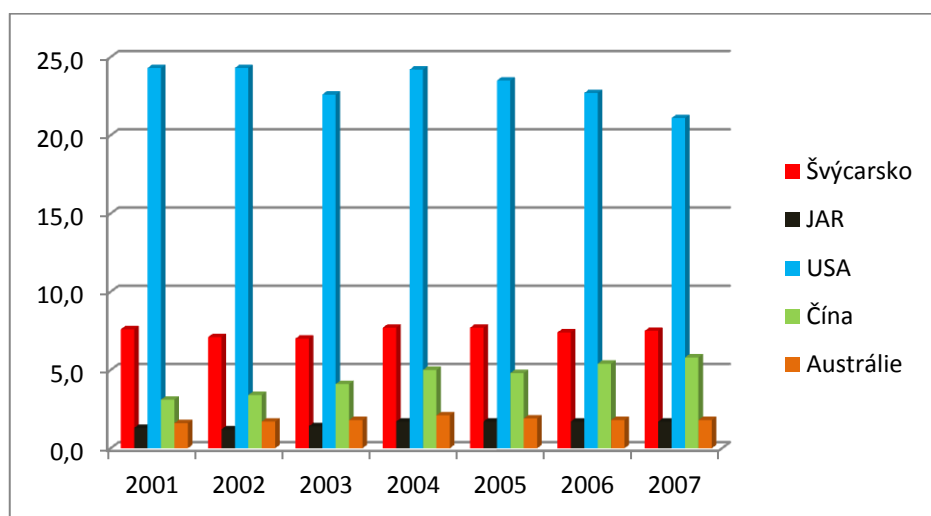
	Čína	Japonsko	Austrálie
2001	3,1	4,6	1,6
2002	3,4	4,3	1,7
2003	4,1	4,1	1,8
2004	5,0	4,5	2,1
2005	4,8	4,1	1,9
2006	5,4	3,8	1,8
2007	5,8	3,5	1,8

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>, 11. 2. 2012

V tabulce č. 14 jsou země z Asie a Oceánie, ze kterých se nejvíce importovalo do EU v letech 2001 až 2007. Z asijských zemí se zpočátku sledovaného období nejvíce dováželo z Japonska. V roce 2003 však vykazovala Čína i Japonsko hodnotu 4,1 % z celkového importu do EU. V následujícím roce Čína předstihla Japonsko a vyšší hodnoty importu do EU si udržela po zbytek sledovaných let. Nejvyšší hodnoty dosáhl import z Číny v roce 2007 (5,8 %), nejnižší hodnota byla dosažena na počátku sledovaného období v roce 2001 (3,1 %).

Nejvíce importu do EU ze zemí v Oceánii směřovalo v letech 2001 až 2007 z Austrálie. Nejvyšší hodnoty bylo dosaženo v roce 2004 (2,1 %) a nejnižší v roce 2001 (1,6 %). Ke konci sledovaného období došlo k mírnému poklesu dovozu z Austrálie z 2,1 % v roce 2004 na 1,8 % v roce 2007.

Graf č. 3 Procentní podíl vybraných zemí na importu do EU v letech 2001 až 2007

Pozn.: Od roku 1994 Švýcarsko zahrnuje Lichtenštejsko

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>, 11. 2. 2012

V grafu č. 3 můžeme vidět země z Evropy, Afriky, Ameriky, Asie a Oceánie, ze kterých směřovaly v letech 2001 až 2007 největší hodnoty importu do EU. Z evropských mimounijních zemí se nejvíce dováželo do EU ze Švýcarska, z afrických zemí nejvíce z JAR, z amerických zemí z USA, v oblasti Asie nejvíce z Číny a z Oceánie z Austrálie. Z grafu je zřejmé, že absolutně nejvíce importu do EU směřovalo po celé období z USA. Rozdíl vůči ostatním zemím byl více než dvojnásobný. Nejméně dovozu směřovalo v letech 2001 až 2007 z JAR. V průběhu sledovaného období je patrný rostoucí trend hodnot importu z Číny. A naopak v letech 2004 až 2007 klesající trend hodnot importu z USA.

2.1.2 Komoditní struktura

Charakteristika komoditní struktury ve sledovaném období se opírá o členění dle klasifikace SITC (Standard International Trade Classification)

Tabulka č. 15 Export zboží EU v mil. EUR v letech 2001 až 2007

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
celkem	884 707	891 899	869 237	952 955	1 052 720	1 160 101	1 240 556
potraviny, nápoje, tabák	49 296	50 085	48 532	48 558	51 995	57 925	62 027
nerostné suroviny	16 951	18 478	18 270	21 033	23 800	28 548	30 275
minerální paliva, maziva a jiné příbuzné materiály	24 928	26 173	27 410	32 935	45 871	59 024	65 629
chemikálie a příbuzné produkty	130 186	141 135	141 103	152 621	164 852	184 570	197 917
stroje, přepravní zařízení	411 970	401 504	391 583	430 096	470 323	504 301	549 705
ostatní výrobky zpracovatelského průmyslu	232 690	234 699	223 857	246 192	265 846	293 853	310 109
nezařazené položky	18 686	19 825	18 483	21 520	30 031	31 879	24 895

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>, 15. 2. 2012

Dle tabulky č. 15 se hodnota exportu v průběhu let 2001 až 2007 postupně navyšovala. Z hodnoty 884 707 mil. EUR v roce 2001 se zvýšila až na hodnotu 1 240 556 mil. EUR v roce 2007. Stroje a přepravní zařízení představovaly v letech 2001 až 2007 největší část exportu EU. Nejvyšší hodnoty dosáhla skupina strojů a dopravních zařízení v roce 2007 (549 705 mil. EUR), nejnižší v roce 2003 (391 583 mil. EUR). Druhou nejvýznamnější exportní položkou byly ostatní výrobky zpracovatelského průmyslu.

Maximální hodnoty v průběhu sledovaného období dosáhly v roce 2007 (310 109 mil. EUR), minimální hodnoty v roce 2003 (223 857 mil. EUR).

Tabulka č. 16 Import zboží do EU v mil. EUR v letech 2001 až 2007

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
celkem	979 143	936 967	935 265	1 027 522	1 179 569	1 352 787	1 435 015
potraviny, nápoje, tabák	58 100	58 124	57 297	58 821	63 007	67 992	75 614
nerostné suroviny	48 039	44 543	43 092	48 476	52 714	63 212	70 397
minerální paliva, maziva a jiné příbuzné materiály	157 768	149 112	157 870	183 437	272 576	339 652	336 526
chemikálie a související materiály	76 903	80 757	80 506	88 529	96 443	109 218	120 704
stroje a přepravní zařízení	352 031	329 057	326 763	354 499	378 709	403 033	428 410
ostatní výrobky zpracovatelského průmyslu	253 517	244 268	238 534	262 299	290 289	341 199	382 690
nezařazené položky	32 785	31 106	31 204	31 461	25 830	28 481	20 675

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>, 15. 2. 2012

Tabulka č. 16 ukazuje hodnoty importu v mil. EUR jednotlivých skupin dle SITC. Stejně tak jako u exportu nejvyšší hodnoty importu v průběhu sledovaného období vykazovala skupina strojů a přepravních zařízení. Maximální hodnoty dosáhla v roce 2007 (428 410 mil. EUR) a minimální hodnoty v roce 2003 (326 763 mil. EUR). Druhých nejvyšších hodnot dosahovala v letech 2001 až 2007 skupina ostatních výrobků zpracovatelského průmyslu. Nejvyšší hodnota dovezených ostatních výrobků zpracovatelského průmyslu byla v roce 2007 (382 690 mil. EUR) a nejnižší v roce 2003 (238 534 mil. EUR). Celkově nejvyšší hodnoty importu bylo dosaženo v roce 2007 (1 435 015 mil. EUR), nejnižší v roce 2003 (935 265 mil. EUR.)

Tabulka č. 17 Komoditní struktura exportu zboží EU v letech 2001 až 2007 v procentech

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
potraviny, nápoje, tabák	5,6	5,6	5,6	5,1	4,9	5,0	5,0
nerostné suroviny	1,9	2,1	2,1	2,2	2,3	2,5	2,4
minerální paliva, maziva a jiné příbuzné materiály	2,8	2,9	3,2	3,5	4,4	5,1	5,3
chemikálie a příbuzné produkty	14,7	15,8	16,2	16,0	15,7	15,9	16,0
stroje a přepravní zařízení	46,6	45,0	45,0	45,1	44,7	43,5	44,3
ostatní výrobky zpracovatelského průmyslu	26,3	26,3	25,8	25,8	25,3	25,3	25,0
nezařazené položky	2,1	2,2	2,1	2,3	2,9	2,7	2,0

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>, 15. 2. 2012

Tabulka č. 17 znázorňuje procentní podíl jednotlivých SITC skupin na celkovém exportu EU v letech 2001 až 2007. Největší procentní část exportu po celé sledované období představovaly stroje a přepravní zařízení. Maxima tato skupina dosáhla v roce 2001 (46,6 %), minima v roce 2006 (43,5 %). Druhou významnou exportní skupinou byly ostatní výrobky zpracovatelského průmyslu, které v období let 2001 až 2007 pokrývaly 25 % a více celkového exportu EU. Třetí nejdůležitější skupinou v průběhu sledovaných let byly chemikálie a příbuzné produkty. Nejvyššího procentního podílu dosáhla tato skupina v roce 2003 (16,2 %), nejmenšího podílu v roce 2001 (14,7 %).

Tabulka č. 18 Komoditní struktura importu zboží do EU v letech 2001 až 2007 v procentech

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
potraviny, nápoje, tabák	5,9	6,2	6,1	5,7	5,3	5,0	5,3
nerostné suroviny	4,9	4,8	4,6	4,7	4,5	4,7	4,9
minerální paliva, maziva a jiné příbuzné materiály	16,1	15,9	16,9	17,9	23,1	25,1	23,5
chemikálie a příbuzné produkty	7,9	8,6	8,6	8,6	8,2	8,1	8,4
stroje a přepravní zařízení	36,0	35,1	34,9	34,5	32,1	29,8	29,9
ostatní výrobky zpracovatelského průmyslu	25,9	26,1	25,5	25,5	24,6	25,2	26,7
nezařazené položky	3,3	3,3	3,3	3,1	2,2	2,1	1,4

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>, 15. 2. 2012

Jak ukazuje tabulka č. 18, představovaly stroje a přepravní zařízení největší procentní část celkového importu zboží do EU. Největší procentní podíl na celkovém importu dosáhla skupina strojů a přepravních zařízení v roce 2001 (36 %), nejmenší podíl naopak v roce 2006 (29,8 %). Významně se na importu podílela také skupina ostatních výrobků zpracovatelského průmyslu. Nejvyššího podílu dosáhla skupina ostatních průmyslových výrobků v roce 2007 (26,7 %), nejmenšího podílu v roce 2005 (24,6 %). Další významnou skupinou byly minerální paliva, maziva jiné příbuzné materiály. Jejichž procentní podíl na celkovém importu překročil v roce 2005 hodnotu 23 %, maxima bylo dosaženo o rok později (25,1 %).

2.1.3 Dynamika

Dynamika exportu byla v letech 2001 až 2007 značně nevyvážená. Z počátku sledovaného období byl zřetelný rostoucí trend exportu. Ke konci období však došlo opětovnému poklesu exportní aktivity.

Tabulka č. 19 Roční procentní změna exportu EU v letech 2001 až 2007

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
export	1,0	7,0	19,0	19	4,5	7,5	3,0

Zdroj:

http://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/anrep_e/world_trade_report05_e.pdf,

18. 2. 2012

http://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/anrep_e/world_trade_report08_e.pdf,

18. 2. 2012

Dle tabulky č. 19 export EU v letech 2001 až 2003 zaznamenal výrazný rostoucí trend. Maximální nárůst exportu byl dosažen v roce 2003 a 2004. V roce 2003 byla roční procentní změna exportu 19 % v porovnání s rokem 2002. V roce 2004 dosáhl export stejného procentního nárůstu jako v roce 2003, 19 % oproti roku 2003. V roce 2005 se míra růstu zmenšila na 4,5 % v porovnání s rokem 2004. V následujícím roce export vzrostl o 7,5 % oproti roku 2005. V posledním roce sledovaného období dosáhla roční procentní změna exportu EU 3 %.

Dynamika importu zaznamenala v průběhu let 2001 až 2007 značně odlišné hodnoty. Z počátku sledovaného období import narůstal. Ke konci období však byla dynamika importu EU kolísající.

Tabulka č. 20 Roční procentní změna importu do EU v letech 2001 až 2007

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
import	-1,0	5,0	20,0	19	4	7,0	3,0

Zdroj:

http://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/anrep_e/world_trade_report05_e.pdf,

18. 2. 2012

http://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/anrep_e/world_trade_report08_e.pdf,

18. 2. 2012

Tabulka č. 20 znázorňuje procentní změnu importu do EU v letech 2001 až 2007. K největší procentní změně importu do EU došlo v roce 2003 (20 % nárůst oproti roku 2002). Naopak v roce 2001 došlo k poklesu importu o 1 % v porovnání s rokem 2000. V dalších letech sledovaného období docházelo vždy k nárůstu importu oproti předchozímu roku.

2.2 Export a import služeb EU v letech 2001 – 2007

Vzhledem k tzv. nehmotnému charakteru služeb, je vykazování obchodu s nimi mnohem složitější než u obchodu se zbožím.²⁹

Eurostat rozděluje mezinárodní obchod se službami do třech hlavních složek:

1. Doprava
2. Cestovní ruch
3. Další služby (resp. ostatní)³⁰

Doprava se vztahuje na všechny dopravní služby, které nabízejí obyvatelé jedné země lidem ze země druhé. Zahrnuje přepravu cestujících, zboží, pronájmy dopravních prostředků s posádkou a související doplňkové služby.³¹

Cestovní ruch zahrnuje především zboží a služby získané cizinci během jejich návštěvy dané ekonomiky, kratší než jeden rok. Cestovní ruch je rozdělen do dvou dílčích podsložek: obchodní cesty, osobní cesty.³²

Mezi další služby patří: komunikační, montážní, pojišťovací, finanční, počítačové a informační služby, licenční poplatky, jiné obchodní služby, osobní, kulturní, rekreační a vládní služby.³³

Export služeb v průběhu let 2001 až 2007 narůstal. Import služeb nezaznamenal v průběh let 2001 až 2007 pouze rostoucí charakter. V roce 2003 import služeb poklesl oproti roku 2002. Vzhledem k špatné dostupnosti dat o službách je období let 2001 až 2007 rozděleno do dvou intervalů, a to do období let 2001 až 2003 a do období 2004 až

²⁹ EVROPSKÁ KOMISE, *European Union – international trade in services*, 2007, str. 79. [on - line]. <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-EB-07-001/EN/KS-EB-07-001-EN.PDF>, 17. 2. 2012

³⁰ Eurostat. *International trade in services*. [on - line]. <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/International_trade_in_services>, 16. 2. 2012

³¹ Tamtéž

³² Tamtéž

³³ Tamtéž

2007. V období let 2001 až 2003 jsou data uvedena v milionech EUR a v období 2004 až 2007 v milionech USD.

Tabulka č. 21 Export služeb EU v mil. EUR v letech 2001 - 2003

	2001	2002	2003
EU	720402	753007	763306

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>, 15. 2. 2012

Tabulka č. 21 zobrazuje vývoj exportu služeb EU v milionech EUR v letech 2001 až 2003. Export služeb se v průběhu sledovaného období postupně zvyšoval. V roce 2001 byla hodnota exportu služeb 720 402 mil. EUR a v roce 2003 byla hodnota exportu služeb 763 306 mil. EUR.

Tabulka č. 22 Import služeb do EU v mil. EUR v letech 2001 - 2003

	2001	2002	2003
EU	715428	730266	729570

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>, 15. 2. 2012

V tabulce č. 22 je znázorněn vývoj hodnoty importu služeb do EU v období let 2001 až 2003. Import služeb nezaznamenal v průběhu sledovaného období pouze rostoucí charakter jako export služeb. V roce 2003 došlo k poklesu hodnoty importu služeb v porovnání s rokem 2002. Nejvyšší hodnoty importu služeb bylo dosaženo v roce 2002 (730 266 mil. EUR) a nejnižší hodnoty v roce 2001 (715 428 mil. EUR).

Tabulka č. 23 Export služeb EU v mil. USD v letech 2004 - 2007³⁴

	2004	2005	2006	2007
EU	1094718,5	1201764,7	1351474,0	1633499,4

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z <http://stats.oecd.org>, 16. 2. 2012

Tabulka č. 23 Export služeb EU v mil. USD v letech 2004 - 2007 ukazuje, že v letech 2004 až 2007 hodnota exportu služeb v mil. USD z EU postupně narůstala. Na počátku sledovaného období v roce 2004 dosáhl export služeb z EU hodnoty 1 094 718,5 mil. USD a na konci sledovaného období v roce 2007 dosáhl hodnoty 1 633 499,4 mil. USD.

Podíl služeb na celkovém exportu (zboží a služeb) byl v letech 2004 až 2007 relativně stabilní. Dosahoval hodnot 28,1 % až 28,8 %.³⁵

³⁴ Vzhledem ke zdroji dat jsou hodnoty uvedeny v mil USD na rozdíl od předchozích tabulek.

³⁵ Eurostat. *International trade in services*. [on - line].

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/International_trade_in_services>, 16. 2. 2012

Stejně tak jako export, zaznamenal i import služeb do EU v letech 2004 až 2007 postupný nárůst. Dynamika importu služeb se rok od roku zvyšovala.

Tabulka č. 24 Import služeb do EU v mil. USD v letech 2004 - 2007³⁶

	2004	2005	2006	2007
EU	1002176,7	1093535,8	1199104,3	1438370,5

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z <http://stats.oecd.org>, 16. 2. 2012

V tabulce č. 24 je znázorněn vývoj importu služeb do EU v mil. USD v letech 2004 až 2007. Stejně tak jako hodnota exportu služeb i hodnota importu služeb do EU ve sledovaných letech postupně narůstala. Z hodnoty 1 002 176,7 mil. USD v roce 2004 vzrostla až na hodnotu 1 438 370,5 mil. USD v roce 2007.

2.3 Export a import zboží v EU v letech 2008 – 2011

Stejně tak jako v předešlém období, patřily k nejvýznamnějším světovým exportérům EU, USA a Čína. Tyto tři obchodní velmoci byly zároveň nevýznamnějšími světovými importéry v letech 2008 až 2010. EU a USA byly důležitými obchodními velmocemi již mnoho let předtím. Čína si své postavení musela postupně v průběhu let vybudovat.

Tabulka č. 25 Světový export a významní světoví exportéři v letech 2008 – 2010 v mld. EUR

	Svět	EU	USA	Čína	Japonsko	Jižní Korea	Kanada	Rusko
2008	7862,8	1309,9	866,7	953,9	500,4	279,1	309,4	311,9
2009	6393,8	1097,2	744,5	847,1	390,2	253,8	226,0	203,8
2010	8439,2	1349,2	944,0	1168,3	541,1	340,6	291,1	280,5

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-GI-11-001/EN/KS-GI-11-001-EN.PDF, 19. 3. 2012

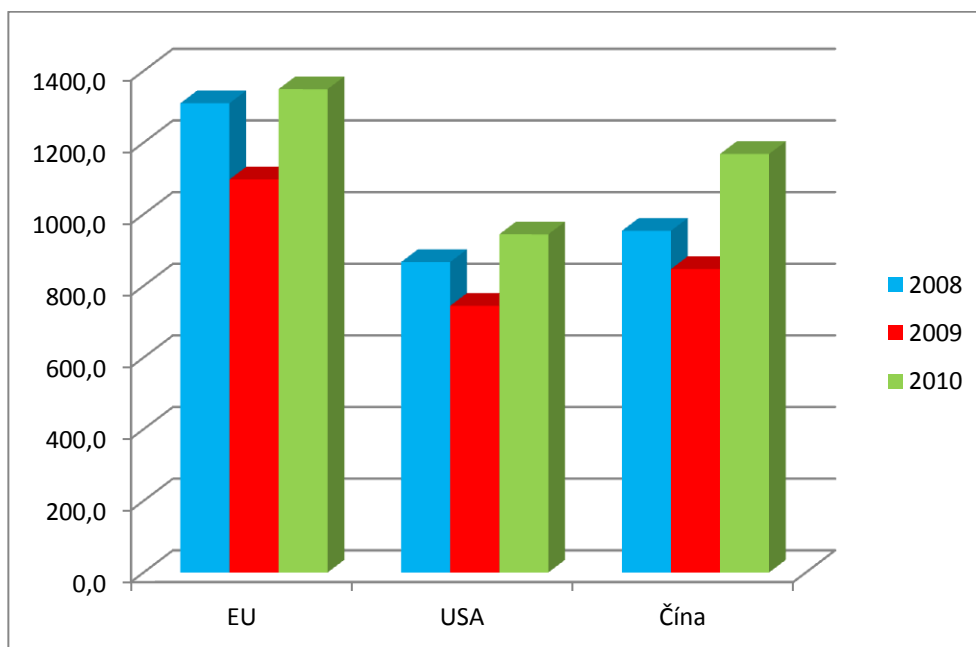
Tabulka č. 25 znázorňuje celkový světový export v miliardách EUR a nejdůležitější světové exportéry v období let 2008 – 2010. Nejvýznamnějším exportérem byla po celé sledované období EU, druhým největším exportérem byla Čína a třetím byly USA. Mezi další významné exportéry patřilo Japonsko, Jižní Korea, Kanada a Rusko.

³⁶Vzhledem ke zdroji dat jsou hodnoty uvedeny v mil USD na rozdíl od předchozích tabulek

Všechny zmíněné země zaznamenaly v roce 2009 propad hodnoty exportu a následné zvýšení hodnoty vývozu v roce 2010. Hodnota vývozu EU jako největšího světového exportéra v sledovaném období neklesla po celou dobu pod hodnotu 1000 mld. EUR. Nejvyšší hodnoty exportu v letech 2008 - 2010 dosáhla EU v roce 2010 (1349,2 mld. EUR). Čína jako druhý nejvýznamnější exportér v daném období vykazovala hodnoty exportu vyšší než 1000 mld. EUR až v roce 2010 (1168,3 mld. EUR). USA se v letech 2008 – 2010 nepodařilo přesáhnout hranici 1000 mld. EUR. Čtvrtým nejdůležitějším světovým exportérem v sledovaném období bylo Japonsko, které však v porovnání s třemi nejvýznamnějšími světovými exportéry sledovaného období mělo mnohem nižší hodnoty vývozu. Nejvyšší hodnoty exportu dosáhlo v roce 2010 (541,1 mld. EUR).

Tabulka č. 25 znázorňuje i hodnotu celkového světového exportu. V roce 2008 byl celkový světový vývoz 7862,8 mld. EUR. V následujícím roce výše světového exportu v mld. EUR klesla na 6393, 8 mld. EUR. V roce 2010 však došlo ke zlepšení na 8439, 2 mld. EUR.

Graf č. 4 Hodnota exportu nejvýznamnějších světových exportérů v mld. EUR v letech 2008 - 2010

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-GI-11-001/EN/KS-GI-11-001-EN.PDF, 19. 3. 2012

Graf č. 4 představuje 3 nejvýznamnější světové vývozce v letech 2008 – 2010. Nejvýznamnějším světovým exportérem byla po celé zmiňované období EU. Druhé nejvyšší hodnoty vývozu zajišťovala v období 2008 – 2010 Čína. Třetím nevýznamnějším exportérem byly USA.

Z grafu je patrný již naznačený propad hodnoty exportu v roce 2009 a následné zlepšení hodnoty v roce 2010. V roce 2010 všechny tři země dosáhly nejvyšších hodnot vývozu v celém sledovaném období.

Tabulka č. 26 Světový export a podíl nejvýznamnějších světových exportérů na něm v procentech v letech 2008 - 2010

	Svět	EU	USA	Čína	Japonsko	Jižní Korea	Kanada	Rusko
2008	100,0	16,7	11,0	12,1	6,4	3,5	3,9	4
2009	100,0	17,2	11,6	13,2	6,1	4,0	3,5	3,2
2010	100,0	16,0	11,2	13,8	6,4	4,0	3,4	3,3

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-GI-11-001/EN/KS-GI-11-001-EN.PDF, 19. 3. 2012

V tabulce č. 26 je procentní podíl vybraných zemí na světovém exportu v letech 2008 – 2010. Hodnot vyšších než 10 % světového exportu docílily ve sledovaném období pouze tři obchodní velmoci – EU, Čína a USA. Nejvyššího podílu na světovém exportu dosahovala v letech 2008 – 2010 EU, která byla následovaná Čínou a USA. Nejvyšší podíl na světovém exportu získala EU ve sledovaném období v roce 2009 (17,2 %), nejnižší podíl v roce 2010 (16,0 %). Čína měla nejvyšší podíl v roce 2010 (13,8 %) a nejnižší podíl v roce 2008 (12,1 %). USA vykazovaly nejvyšší podíl na světovém exportu v roce 2009 (11,6 %) a nejnižší v roce 2008 (11,0 %). Ostatní země nedosáhly ve sledovaném období hodnot vyšších než 6,5 % světového exportu.

Tabulka č. 27 Světový import a významní světoví importéři v letech 2008 – 2010 v mld. EUR

	Svět	EU	USA	Čína	Japonsko	Kanada
2008	8205,1	1565,0	1447,0	699,3	503,6	302,5
2009	6693,7	1206,8	1128,6	658,3	382,5	250,8
2010	8713,9	1509,1	1456,5	964,2	506,1	321,4

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z

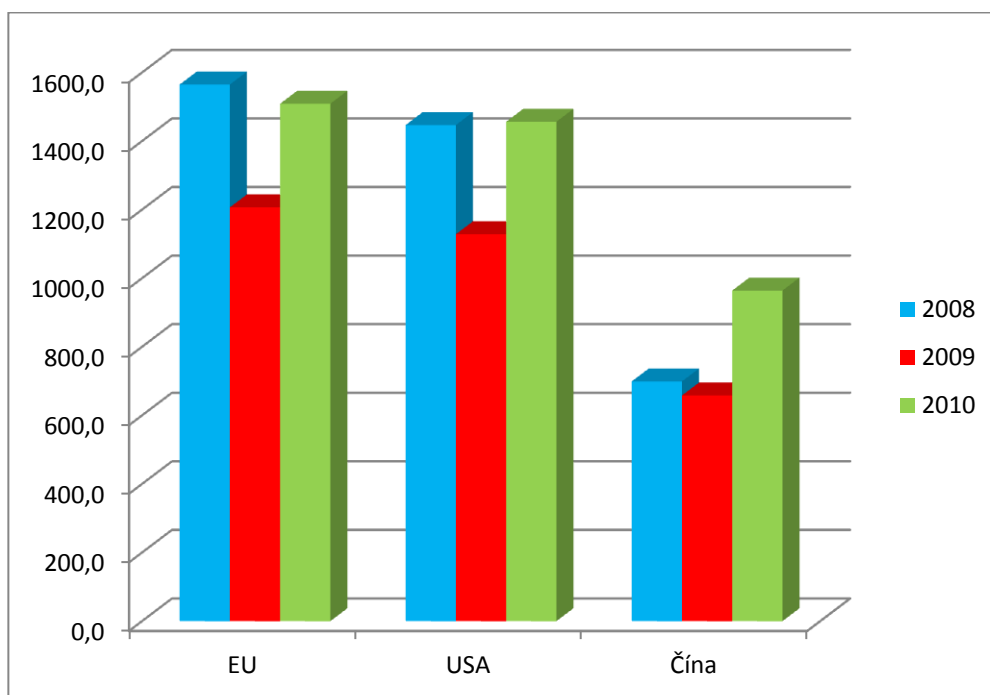
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-GI-11-001/EN/KS-GI-11-001-EN.PDF, 19. 3. 2012

Tabulka č. 27 představuje nejdůležitější světové importéry v období let 2008 –2010. Mezi tři nejvýznamnější světové importéry stejně tak jako mezi tři nejvýznamnější světové exportéry patřila EU, USA a Čína. Dalšími důležitými světovými importéry byly ve sledovaném období Japonsko a Kanada.

Celkový světový import vykázal v letech 2008 – 2010 nejvyšší hodnotu v roce 2010 (8713,9 mld. EUR) a nejnižší hodnotu v roce 2009 (6693,7 mld. EUR). Stejně tak jako u světového exportu je zřetelný pokles u světového importu v roce 2009 a následné navýšení hodnoty importu v roce 2010. Propad importu je viditelný i u jednotlivých znázorněných zemí.

EU i USA zajišťovaly po celé sledované období hodnoty importu vyšší než 1000 mld. EUR. Čína se k hodnotě 1000 mld. EUR přiblížila až v roce 2010, kdy dosáhla hodnoty importu 964,2 mld. EUR. EU jako nejvýznamnější světový importér ve sledovaném období vykázala nejvyšší hodnotu v roce 2008 (1565,0 mld. EUR) a nejnižší hodnotu v roce 2009 (1206, 8 mld. EUR). USA dosáhly nejvyšší hodnoty v roce 2010 (1456,5 mld. EUR) a nejnižší hodnoty v roce 2009 (1128,6 mld. EUR).

Graf č. 5 Hodnota importu nejvýznamnějších světových importérů v mld. EUR v letech 2008 - 2010

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-GI-11-001/EN/KS-GI-11-001-EN.PDF, 19. 3. 2012

Graf č. 5 znázorňuje hodnoty importů nejvýznamnějších světových importérů v letech 2008 – 2010. Po celé sledované období byla nejvýznamnějším světovým importérem EU. Na druhém místě v hodnotě importu byly USA. Třetím nejvýznamnějším světovým importérem byla v období let 2008 – 2010 Čína. U všech tří zemí je zřetelný propad hodnoty importu v roce 2009 a následné navýšení hodnoty importu v roce 2010. USA a Čína dosáhly v roce 2010 vyšší hodnoty importu než v roce 2008. Nejvýznamnějšímu světovému importérovi (EU) se však nepodařilo zajistit v roce 2010 vyšší hodnoty importu než v roce 2008.

Tabulka č. 28 Světový import a podíl nejvýznamnějších světových importérů na něm v procentech v letech 2008 - 2010

	Svět	EU	USA	Čína	Japonsko	Kanada
2008	100,0	19,1	17,6	8,5	6,1	3,7
2009	100,0	18,0	16,9	9,8	5,7	3,7
2010	100,0	17,3	16,7	11,1	5,8	3,7

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-GI-11-001/EN/KS-GI-11-001-EN.PDF, 19. 3. 2012

Tabulka č. 28 znázorňuje procentní podíl vybraných zemí na světovém importu v letech 2008 – 2010. EU a USA zajišťovaly po celé sledované období podíl vyšší než 16 % světového exportu. Nejvyššího podílu dosahovala v daných letech EU. Největší podíl vykazala EU v roce 2008 (19,1 %) a nejmenší podíl na světovém importu v roce 2010 (17,3 %). USA měly nejvyšší podíl v roce 2008 (17,6 %) a nejnižší podíl v roce 2010 (16,7 %). Čína si své postavení třetího nejvýznamnějšího světového importéra postupně budovala. Nejvyššího podílu na světovém importu dosáhla v roce 2010 (11,1 %) a nejnižšího podílu v roce 2008 (8,5%). Čtvrtým nejvýznamnějším světovým importérem bylo po celé sledované období Japonsko, jehož podíl na světovém importu se pohyboval v <5,7%; 6,1%> světového importu. Pátým nejdůležitějším světovým importérem byla Kanada, která po celé sledované období vykazovala podíl 3,7 % na světovém importu.

Tabulka č. 29 Obchodní bilance vybraných zemí v mld. EUR v letech 2008 - 2010

	EU	USA	Čína
2008	- 255,1	- 580,2	254,6
2009	- 109,6	- 384,1	188,8
2010	- 159,9	- 512,5	204,1

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-GI-11-001/EN/KS-GI-11-001-EN.PDF, 19. 3. 2012

Tabulka č. 29 znázorňuje obchodní bilanci tří nejvýznamnějších obchodních velmocí z let 2008 – 2010 (EU, USA a Čína). EU a USA měly po celé sledované období zápornou obchodní bilanci. Naopak Čína měla v letech 2008 – 2010 kladnou obchodní

bilanci. Největšího přebytku obchodní bilance dosáhla Čína v roce 2008 (254,6 mld. EUR), nejmenšího přebytku dosáhla v roce 2009 (188,8 mld. EUR). Nejvyšší deficit obchodní bilance měly ve sledovaném období USA. Největší deficit vykázaly USA v roce 2008 (-580,2 mld. EUR) a nejmenší v roce 2009 (-384,1 mld. EUR). EU byla stejně jako USA v letech 2008 – 2010 v deficitu obchodní bilance. Nejvyšší deficit měla EU v roce 2008 (-255,1 mld. EUR) a nejnižší v roce 2009 (-109,6 mld. EUR).

2.3.1 Teritoriální struktura

Od začátku nového tisíciletí EU nejvíce exportovala do USA, Číny, Japonska a Švýcarska. USA, Čína a Švýcarsko patřily i v letech 2008 – 2010 mezi nejvýznamnější odbytíště exportu EU. Japonsko však své postavení z počátku tisíciletí ztratilo.

Nejvíce importu do EU na počátku nového tisíciletí směřovalo z Číny, USA, Japonska a Švýcarska. Japonsko a Švýcarsko však předstihlo v období let 2008 – 2010 v hodnotě importu do EU Rusko.

Tabulka č. 30 Export EU do vybraných zemí v mld. EUR v letech 2008 - 2010

	USA	Čína	Švýcarsko
2008	256,3	90,4	98,1
2009	206,0	91,7	87,3
2010	246,3	127,1	109,8

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-GI-11-001/EN/KS-GI-11-001-EN.PDF, 19. 3. 2012

Tabulka č. 30 znázorňuje hodnoty exportu EU v mld. EUR do vybraných zemí v letech 2008 – 2010. Mezi nejvýznamnější odbytíště exportu z EU patřily USA, Čína a Švýcarsko. Nejvíce exportu EU směřovalo po celé sledované období do USA. Nejvyšší hodnoty exportu bylo dosaženo v roce 2008 (256,3 mld. EUR). V roce 2009 byl však zaznamenán propad exportu do USA na hodnotu 206,0 mld. EUR. V roce 2010 se hodnota exportu EU do USA opět navýšila na 246,3 mld. EUR, již ale nedosáhla hodnoty z roku 2008. V roce 2008 bylo druhým nejvýznamnějším odbytíštěm exportu EU Švýcarsko, které v letech 2009 a 2010 svoji pozici ztratilo. V roce 2009 a 2010 druhé nejvyšší hodnoty exportu z EU zajišťovala Čína. Nejvyšší hodnotu exportu z EU vykázala Čína v roce 2010 (127,1 mld. EUR) a nejnižší v roce 2008 (90,4 mld. EUR).

Švýcarsko po celé sledované období nedosáhlo ani poloviny hodnoty exportu z EU, které dosahovaly USA. Nejvyšší hodnotu exportu z EU vykázalo Švýcarsko v roce 2010 (109,8 mld. EUR) a nejnižší v roce 2009 (87,3 mld. EUR).

U Švýcarska a u USA je zřetelný propad hodnoty exportu z EU v roce 2009 a následné navýšení hodnoty exportu v roce 2010. U Číny měl export po celé sledované období rostoucí charakter.

Tabulka č. 31 Import vybraných zemí do EU v mld. EUR v letech 2008 - 2010

	Čína	USA	Rusko
2008	199,3	187,2	179,2
2009	169,6	158,7	93,9
2010	235,0	181,5	138,6

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-GI-11-001/EN/KS-GI-11-001-EN.PDF, 19. 3. 2012

Tabulka č. 31 představuje nejvýznamnější importéry do EU v letech 2008 – 2010. Mezi nejvýznamnější importéry patřila po celé sledované období Čína, USA a Rusko. Nejvíce importu směřovalo do EU v letech 2008 – 2010 z Číny. Nejvyšší hodnotu importu do EU vykazovala Čína v roce 2010 (235,0 mld. EUR), nejnižší hodnotu v roce 2009 (169,6 mld. EUR). Druhým nejvýznamnějším importérem do EU byly ve sledovaných letech USA. Nejvyšší dosažená hodnota import do EU z USA byla v roce 2008 (187,2 mld. EUR). Nejnižší hodnoty importu do EU zajistily USA v roce 2009 (158,7 mld. EUR). Na třetím místě v hodnotě importu do EU bylo v letech 2008 – 2010 Rusko. Nejvíce importu z Ruska do EU směřovalo v roce 2008 (179,2 mld. EUR.), nejméně v roce 2009 (93,9 mld. EUR).

U všech třech zemí je viditelný propad hodnoty importu do EU v roce 2009 a následné zvýšení importu v roce 2010.

Tabulka č. 32 Podíl vybraných evropských mimounijních zemí na exportu EU v mld. EUR v letech 2008 - 2010

	Norsko	Švýcarsko*	Turecko	Rusko
2008	95,9	80,3	46,0	177,8
2009	68,8	74,0	36,2	117,7
2010	79,4	83,2	42,3	160,1

* Od roku 1994 Švýcarsko zahrnuje Lichtenštejnsko

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-GI-11-001/EN/KS-GI-11-001-EN.PDF, 19. 3. 2012

V tabulce č. 32 je podíl vybraných mimounijních zemí na exportu EU v mld. EUR v letech 2008 – 2010. Největší podíl na exportu EU mělo po celé sledované období Rusko. Nejvyšší hodnoty dosáhlo Rusko v roce 2008 (177,8 mld. EUR). Nejnižší hodnoty v roce 2009 (117,7 mld. EUR). Druhý nejvyšší podíl na hodnotě exportu EU mělo v roce 2008 Norsko (95,9 mld. EUR). Norsko však bylo předstiženo v následujících letech Švýcarskem. Čtvrté nejvyšší hodnoty zajišťovalo v letech 2008 – 2010 Turecko. U všech zmíněných zemí je viditelný pokles hodnoty v roce 2009 a následné zlepšení v roce 2010.

Tabulka č. 33 Podíl vybraných afrických zemí na exportu EU v mld. EUR v letech 2008 - 2010

	Alžírsko	Libye	Maroko	JAR*
2008	28,3	35,1	8,4	22,4
2009	17,4	20,9	6,6	15
2010	21,1	29,2	7,7	18

* JAR od 31. 12. 1989 zahrnuje Namibii

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-GI-11-001/EN/KS-GI-11-001-EN.PDF, 19. 3. 2012

Mezi čtyři africké země, které měly v letech 2008 – 2010 nejvyšší podíl na exportu EU, patřilo Alžírsko, Libye, Maroko a JAR. Tabulka č. 33 znázorňuje hodnoty exportu EU do daných zemí v mld. EUR ve sledovaném období. Nejvíce exportu z EU směřovalo v období let 2008 – 2010 do Libye. Nejvyšší hodnoty exportu z EU do Libye bylo dosaženo v roce 2008 (35,1 mld. EUR), nejnižší hodnoty v roce 2009

(20,9 mld. EUR). Na druhém místě v hodnotě exportu z EU do afrických zemí bylo Alžírsko a na třetím místě JAR. Nejvíce exportu do Alžírska z EU směřovalo v roce 2008 (28,3 mld. EUR), nejméně v roce 2009 (17,4 mld. EUR). JAR vykázala nejvyšší hodnotu exportu z EU také v roce 2008 (22,4 mld. EUR) a nejnižší hodnotu v roce 2009 (15 mld. EUR). U všech zmíněných zemí je zřetelný pokles hodnoty exportu z EU v roce 2009 a následné navýšení hodnoty exportu v roce 2010.

Tabulka č. 34 Podíl vybraných amerických zemí na exportu EU v mld. EUR v letech 2008 - 2010

	USA	Kanada	Mexiko	Brazílie
2008	186,8	23,9	13,7	35,9
2009	159,2	17,8	10,0	25,7
2010	170,4	20,2	13,2	32,5

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-GI-11-001/EN/KS-GI-11-001-EN.PDF, 19. 3. 2012

Tabulka č. 34 znázorňuje podíl vybraných amerických zemí na exportu EU v mld. EUR v letech 2008 – 2010. Největší podíl na exportu EU měly USA, Kanada, Mexiko a Brazílie. Z těchto čtyř zemí nejvyšších hodnot dosáhly USA, které suverénně předčily ostatní země. Nejvyšší hodnotu na exportu EU zajistily USA v roce 2008 (186,8 mld. EUR), nejnižší hodnotu v roce 2009 (159,2 mld. EUR). Na druhém místě v podílu amerických zemí na exportu EU byla po celé tři roky Brazílie, která však dosahovala ve sledovaném období hodnot přibližně pětikrát až šestkrát nižších než USA. Nejvyšší hodnotu vykázala Brazílie v roce 2008 (35,9 mld. EUR), nejnižší hodnotu v roce 2009 (25,7 mld. EUR). V podílu na hodnotě exportu EU byla následovaná Brazílie Kanadou. I u Kanady stejně tak jako u USA a Brazílie došlo k poklesu hodnoty exportu z EU v roce 2009 oproti roku 2008 a následnému navýšení hodnoty exportu z EU v roce 2010.

Tabulka č. 35 Podíl vybraných zemí Asie a Oceánie na exportu EU v mld. EUR v letech 2008 - 2010

	Čína	Japonsko	Jižní Korea	Indonésie	Austrálie
2008	247,9	75,1	39,6	13,6	11,2
2009	214,1	56,7	32,3	11,7	8,1
2010	282,5	65,8	39,2	13,9	9,8

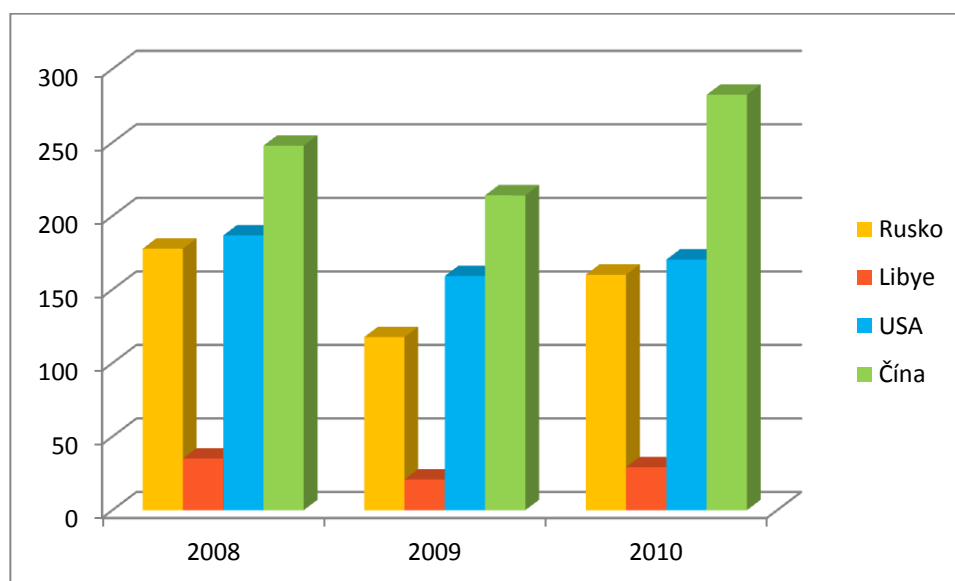
Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-GI-11-001/EN/KS-GI-11-001-EN.PDF, 19. 3. 2012

V tabulce č. 35 je uveden podíl vybraných zemí Asie a Oceánie na exportu EU v mld. EUR v letech 2008 – 2010. Nejvyšší podíl ze zemí Asie a Oceánie na exportu EU zajišťovala po celé zmiňované období Čína, která byla následovaná Japonskem a Jižní Koreou. Nejvyšší hodnoty exportu do Číny dosáhla EU v roce 2010 (282,5 mld. EUR), nejnižší hodnoty dosáhla EU v roce 2009 (214,1 mld. EUR). Do Japonska nejvíce exportovala EU v roce 2008 (75,1 mld. EUR) a nejméně v roce 2009 (56,7 mld. EUR). Do Jižní Koreje byla vykázána nejvyšší hodnota exportu v roce 2008 (39, 6 mld. EUR) a nejméně exportovala EU ve sledovaném období do Jižní Koreje v roce 2009 (32,3 mld. EUR).

U všech zmíněných zemí je zřetelný pokles hodnoty exportu z EU v roce 2009 a následné zvýšení hodnoty exportu z EU v roce 2010.

Graf č. 6 Export EU do vybraných zemí v mld. EUR v letech 2008 - 2009

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-GI-11-001/EN/KS-GI-11-001-EN.PDF, 19. 3. 2012

Graf č. 6 znázorňuje nejvýznamnější odbytiště exportu EU v letech 2008 - 2010. Nejvíce vývozu EU směřovalo ve sledovaném období do Číny. Druhým největším odbytištěm byly USA a třetím Rusko. Nejvíce exportu z EU do Afriky bylo vyváženo do Libye.

Tabulka č. 36 Podíl vybraných evropských mimounijních zemí na exportu EU v procentech v letech 2008 - 2010

	Norsko	Švýcarsko*	Turecko	Rusko
2008	6,1	5,1	2,9	11,4
2009	5,7	6,1	3,0	9,8
2010	5,3	5,5	2,8	10,6

* Od roku 1994 Švýcarsko zahrnuje Lichtenštejnsko

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-GI-11-001/EN/KS-GI-11-001-EN.PDF, 19. 3. 2012

Tabulka č. 36 znázorňuje podíl vybraných evropských mimounijních zemí na exportu EU v procentech v letech 2008 – 2010. Nejvyššího podílu na exportu EU dosahovalo po celé sledované období Rusko. Nejvyšší podíl mělo v roce 2008 (11,4 %).

Nejnižší podíl na exportu EU vykázalo Rusko v roce 2009 (9,8 %). Na druhém místě ve velikosti podílu na exportu EU bylo v roce 2008 Norsko (6,1 % na exportu EU). V roce 2009 však bylo Norsko vystřídáno na druhém místě Švýcarskem, které si druhou pozici udrželo i v roce 2010. Nejvyšší podíl na exportu EU získalo Švýcarsko v roce 2009 (6,1 %) a nejnižší v roce 2008 (5,1 %). Norsko mělo nejvyšší hodnotu podílu na exportu EU v roce 2008 (6,1 %). V následujících letech však postupně ztrácelo podíl na exportu EU. Na čtvrtém místě v podílu na exportu EU bylo v letech 2008 – 2010 Turecko.

Tabulka č. 37 Podíl vybraných afrických zemí na exportu EU v procentech v letech 2008 - 2010

	Alžírsko	Libye	Maroko	JAR*
2008	1,8	2,2	0,5	1,4
2009	1,4	1,7	0,5	1,2
2010	1,4	1,9	0,5	1,2

* JAR od 31. 12. 1989 zahrnuje Namibii

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-GI-11-001/EN/KS-GI-11-001-EN.PDF, 19. 3. 2012

V tabulce č. 37 jsou znázorněny africké země s nejvyšším podílem na exportu EU v procentech v letech 2008 – 2010. Nejvíce exportu EU směřovalo v Africe do Alžírska, Libye, Maroka a JAR. Nejvyšší procentní podíl na exportu EU zajišťovala z afrických zemí ve sledovaném období Libye. Nejvyšší hodnotu vykázala v roce 2008 (2,2 %), v roce 2009 došlo k poklesu na 1,7 % a v roce 2010 se podíl Libye na exportu EU navýšil na 1,9 %. Druhý nejvyšší podíl na exportu EU mělo z afrických zemí Alžírsko, které zajišťovalo nejvyšší hodnotu v roce 2008 (1,8 %). V letech 2009 a 2010 se Alžírsko podílelo 1,4 % na exportu EU. Třetím největším africkým odbytištěm exportu EU byla JAR. Nejvyššího podílu na exportu EU dosáhla v roce 2008 (1,4%). V letech 2009 a 2010 pak mělo podíl 1,2 % na exportu EU. Čtvrtou nejdůležitější africkou zemí z hlediska exportu EU bylo Maroko.

Tabulka č. 38 Podíl vybraných amerických zemí na exportu EU v procentech v letech 2008 - 2010

	USA	Kanada	Mexiko	Brazílie
2008	11,9	1,5	0,9	2,3
2009	13,2	1,5	0,8	2,1
2010	11,3	1,3	0,9	2,2

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-GI-11-001/EN/KS-GI-11-001-EN.PDF, 19. 3. 2012

Tabulka č. 38 obsahuje čtyři vybrané americké země, do kterých směřoval export EU v letech 2008 – 2009. Nejvíce exportu EU směřovalo na americkém kontinentu do USA. Ve sledovaném období se USA podílely více než 11 % na exportu EU. Největší část exportu EU směřovala do USA v roce 2009 (13,2 %), nejmenší část v roce 2010 (11,3 %). USA v porovnání s ostatními znázorněnými zeměmi dosahovalo suverénně nejvyššího podílu na exportu EU. Do Brazílie byla exportována druhá nejvyšší část vývozu EU na americkém kontinentu. Nejvyššího podílu na exportu EU dosáhla Brazílie v roce 2008 (2,3 %) a nejnižší hodnoty ve sledovaném období dosáhla v roce 2009 (2,1%). Třetím největším odbytištěm byla Kanada, která v letech 2008 a 2009 měla podíl 1,5 % a v roce 2010 1,3 % na exportu EU.

Tabulka č. 39 Podíl vybraných zemí Asie a Oceánie na exportu EU v procentech v letech 2008 - 2010

	Čína	Japonsko	Jižní Korea	Indonésie	Austrálie
2008	15,8	4,8	2,5	0,9	0,7
2009	17,7	4,7	2,7	1	0,7
2010	18,7	4,4	2,6	0,9	0,6

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-GI-11-001/EN/KS-GI-11-001-EN.PDF, 19. 3. 2012

V tabulce č. 39 je znázorněn podíl vybraných zemí Asie a Oceánie na exportu EU v procentech v letech 2008 – 2010. Mezi nejvýznamnější odbytiště exportu EU v Asii a Oceánii patřila ve sledovaném období Čína, Japonsko, Jižní Korea, Indonésie a Austrálie.

Nejvyšší část exportu EU směřovala do Číny. V roce 2010 vykázala Čína nejvyšší podíl na exportu EU v letech 2008 – 2010, a to 17,7 %. Nejnižší hodnotu naopak zaznamenala v roce 2008 (15,8 %). Druhým nejvýznamnějším odbytištěm z Asie a Oceánie bylo Japonsko, které dosáhlo nejvyššího podílu na exportu EU v roce 2008 (4,8 %). V následujících letech se podíl Japonska na exportu EU snižoval. V roce 2010 dosáhl nejnižší hodnoty (4,4 %). Třetí nejvýznamnější zemí z hlediska podílu na exportu EU byla Jižní Korea, jejíž nejvyšší podíl na exportu EU byl 2,7 % v roce 2009. Nejnižší podíl Jižní Koreji na exportu EU byl v roce 2008 (2,5 %). Čtvrtým nejvýznamnějším odbytištěm exportu EU v Asii a Oceánii byla Indonésie a pátá byla Austrálie.

Tabulka č. 40 Import vybraných evropských mimounijních zemí do EU v mld. EUR v letech 2008 - 2010

	Norsko	Švýcarsko*	Turecko	Rusko
2008	43,8	98,0	54,1	105
2009	37,5	88,6	44,1	65,6
2010	41,9	105,2	61,3	86,1

* Od roku 1994 Švýcarsko zahrnuje Lichtenštejnsko
Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-GI-11-001/EN/KS-GI-11-001-EN.PDF, 19. 3. 2012

Tabulka č. 40 znázorňuje import nejvýznamnějších evropských mimounijních dovozců do EU v mld. EUR v letech 2008 – 2010. V roce 2008 bylo nejvýznamnějším importérem do EU Rusko s importem v hodnotě 105 mld. EUR. V roce 2009 ho však předstihlo Švýcarsko, které si svoji pozici udrželo i v roce 2010. Nejvyšší hodnota exportu ze Švýcarska do EU směřovala v roce 2010 (105,2 mld. EUR), naopak nejnižší hodnota v roce 2009 (88,6 mld. EUR). Třetím nejvýznamnějším evropským mimounijním importérem do EU bylo ve sledovaném období Turecko. Nejvyšší hodnoty exportu do EU dosáhlo Turecko v roce 2010 (61,3 mld. EUR), nejnižší hodnoty v roce 2009 (44,1 mld. EUR). Čtvrtým nejvýznamnějším evropským mimounijním importérem do EU bylo v letech 2008 – 2010 Norsko.

U všech zmiňovaných zemí je zřetelný pokles hodnoty importu do EU v roce 2009 a následný nárůst hodnoty dovozu do EU v roce 2010.

Tabulka č. 41 Import vybraných afrických zemí do EU v mld. EUR v letech 2008 - 2010

	Alžírsko	Libye	Maroko	JAR*
2008	15,4	5,8	14,5	20,2
2009	14,8	6,3	11,9	16,1
2010	15,5	6,7	13,7	21,4

* JAR od 31. 12. 1989 zahrnuje Namibii

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-GI-11-001/EN/KS-GI-11-001-EN.PDF, 19. 3. 2012

V tabulce č. 41 jsou znázorněny africké země, ze kterých směřovalo nejvíce exportu do EU v letech 2008 – 2010. Mezi nejvýznamnější africké importéry do EU patřilo ve sledovaném období Alžírsko, Libye, Maroko a JAR. Nejvýznamnějším importérem byla v letech 2008 – 2010 JAR. Nejvyšší hodnoty importu do EU dosáhla JAR v roce 2010 (21,4 mld. EUR) a nejnižší hodnoty v roce 2009 (16,1 mld. EUR). Druhé nejvyšší hodnoty importu směřovaly do EU z Alžírska. Nejvyšší hodnota importu do EU směřovalo z Alžírska v roce 2010 (15,5 mld. EUR), nejnižší v roce 2009 (14,8 mld. EUR). Třetím nejvýznamnějším africkým importérem do EU bylo ve sledovaném období Maroko. Nejvíce exportu bylo z Maroka importováno do EU v roce 2008 (14,5 mld. EUR) a nejméně v roce 2009 (11,9 mld. EUR). Čtvrtým nejvýznamnějším africkým importérem do EU byla v letech 2008 – 2010 Libye.

Tabulka č. 42 Import vybraných amerických zemí do EU v mld. EUR v letech 2008 - 2010

	USA	Kanada	Mexiko	Brazílie
2008	250,1	26,1	21,9	26,3
2009	205,5	22,5	16,0	21,6
2010	242,3	26,6	21,3	31,4

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-GI-11-001/EN/KS-GI-11-001-EN.PDF, 19. 3. 2012

Tabulka č. 42 zachycuje nejvýznamnější americké importéry do EU v letech 2008 – 2010. Mezi nejvýznamnější importéry do EU z amerického kontinentu patřily

USA, Kanada, Mexiko a Brazílie. Nejdůležitějším americkým importérem byly ve sledovaném období USA. Nejvyšší hodnoty importu do EU dosáhly v roce 2008 (250,1 mld. EUR) a nejnižší v roce 2009 (205,5 mld. EUR). Druhým největším importérem do EU byla v roce 2008 a 2010 Brazílie. V roce 2009 byla Brazílie vystřídána Kanadou. Největší hodnotu importu do EU vykazala Brazílie ve sledovaném období v roce 2010 (31,4 mld. EUR) a nejnižší v roce 2009 (21,6 mld. EUR). Kanada měla nejvyšší hodnotu importu do EU v roce 2010 (26,6 mld. EUR) a nejnižší v roce 2009 (22,5 mld. EUR). Čtvrtým nejdůležitějším importérem do EU z amerického kontinentu bylo v letech 2008 – 2010 Mexiko. U všech zmíněných zemí je zřetelný pokles hodnoty importu do EU v roce 2009 a následné navýšení v roce 2010.

Tabulka č. 43 Import vybraných zemí Asie a Oceánie do EU v mld. EUR v letech 2008 - 2010

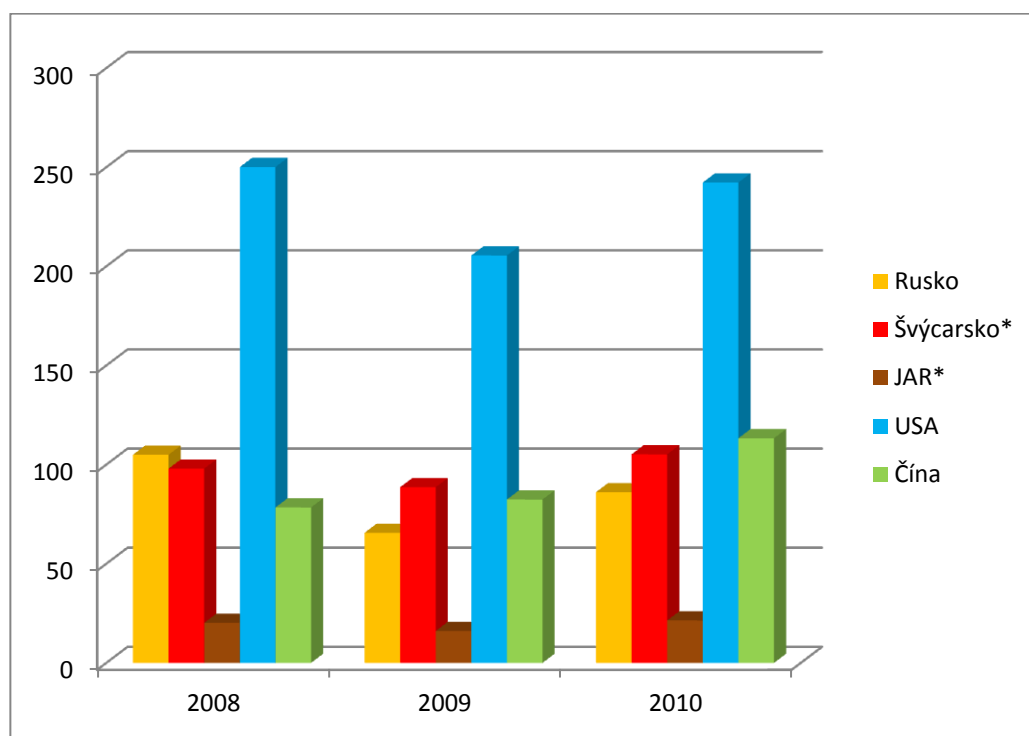
	Čína	Japonsko	Indie	SAE	Austrálie
2008	78,4	42,3	31,6	31,7	25,2
2009	82,4	36,0	27,6	25,1	21,9
2010	113,3	43,8	34,8	27,7	26,8

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-GI-11-001/EN/KS-GI-11-001-EN.PDF, 19. 3. 2012

V tabulce č. 43 jsou znázorněni nejdůležitější importéři do EU z Asie a Oceánie v letech 2008 – 2010. Nejvíce importu z dané oblasti směřovalo do EU z Číny, Japonska, Indie, SAE a Austrálie. Nejvýznamnějším importérem do EU byla ze zmíněných zemí po celé sledované období Čína. Nejvyšší hodnoty importu do EU dosáhla v roce 2010 (113,3 mld. EUR), nejnižší hodnoty v roce 2008 (78,4 mld. EUR). Druhým nejvýznamnějším asijským importérem do EU bylo Japonsko s nejvyšší hodnotou 43,8 mld. EUR v roce 2010 a nejnižší hodnotou importu do EU v roce 2009 (36,0 mld. EUR). Na třetím místě byly v roce 2009 vystřídány SAE Indií, která si pozici třetího největšího asijského importéra do EU udržela i v roce 2010. U všech zmíněných zemí (kromě Číny) došlo v roce 2009 k poklesu hodnoty importu do EU v porovnání s rokem 2008.

Graf č. 7 Import vybraných zemí do EU v mld. EUR v letech 2008 - 2010

* Od roku 1994 Švýcarsko zahrnuje

Lichtenštejsko

* JAR od 31. 12. 1989 zahrnuje

Namibii

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-GI-11-001/EN/KS-GI-11-001-EN.PDF, 19. 3. 2012

Graf č. 7 znázorňuje nejdůležitější importéry z mimounijních evropských zemí, Afriky, Ameriky a Asie do EU v letech 2008 – 2010. Nejvýznamnějším evropským mimounijním importérem do EU bylo v roce 2008 Rusko, v letech 2009 a 2010 však bylo vystřídáno Švýcarskem. Nejvyšší hodnoty importu z Afriky do EU přicházely ve sledovaném období z JAR. Z asijských zemí nejvíce do EU importovala Čína. Nejvýznamnějším importérem po celé sledované období byly USA.

Tabulka č. 44 Procentní podíl vybraných evropských mimounijních zemí na importu do EU v letech 2008 - 2010

	Norsko	Švýcarsko*	Turecko	Rusko
2008	3,3	7,5	4,1	8,0
2009	3,4	8,1	4,0	6,0
2010	3,1	7,8	4,5	6,4

* Od roku 1994 Švýcarsko zahrnuje Lichtenštejnsko

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-GI-11-001/EN/KS-GI-11-001-EN.PDF, 19. 3. 2012

Tabulka č. 44 zachycuje procentní podíl čtyř nejdůležitějších evropských mimounijních importérů do EU v letech 2008 – 2010. Nejvíce se na importu do EU podílelo Norsko, Švýcarsko, Turecko a Rusko. V roce 2008 zajišťovalo Rusko největší procentní podíl na importu do EU ze zmíněných zemí (8,0%). Na prvním místě v podílu na importu EU bylo však v roce 2009 vystřídáno Švýcarskem, které si pozici nejdůležitějšího evropského mimounijního importéra udrželo i v roce 2010. V roce 2009 se Švýcarsko podílelo 8,1 % na importu do EU a v roce 2010 7,8 %. Třetím nejvýznamnějším importérem do EU bylo po celé sledované období Turecko. Nejvyššího podílu na importu do EU dosáhlo Turecko v roce 2010 (4,5 %), nejnižšího podílu v roce 2009 (4,0 %). Norsko bylo po celé sledované období ze zmíněných zemí čtvrtým nejvýznamnějším importérem do EU.

Tabulka č. 45 Procentní podíl vybraných afrických zemí na importu do EU v letech 2008 - 2010

	Alžírsko	Libye	Maroko	JAR*
2008	1,2	0,4	1,1	1,5
2009	1,3	0,6	1,1	1,5
2010	1,2	0,5	1,0	1,6

* JAR od 31. 12. 1989 zahrnuje Namibii

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-GI-11-001/EN/KS-GI-11-001-EN.PDF, 19. 3. 2012

Procentní podíl nejvýznamnějších afrických importérů v letech 2008 – 2010 do EU je znázorněn v tabulce č. 45. Největší podíl na importu do EU měla po celé sledované období JAR. Nejvyššího podílu na importu do EU dosáhla v roce 2010 (1,6 %). V roce 2008 a 2009 se JAR podílela na importu do EU 1,5 %. Druhý největší podíl na importu do EU mělo v letech 2008 – 2010 Alžírsko. Nejvíce se Alžírsko podílelo na importu do EU v roce 2009 (1,3 %). V roce 2008 a 2010 se podílelo 1,2 % na importu do EU. Na třetím místě bylo Maroko, jehož podíl na importu do EU byl 1,1 % v roce 2008 a 2009 a 1,0 % v roce 2010.

Tabulka č. 46 Procentní podíl vybraných amerických zemí na importu do EU v letech 2008 - 2010

	USA	Kanada	Mexiko	Brazílie
2008	19,1	2,0	1,7	2,0
2009	18,7	2,0	1,5	2,0
2010	18,0	2,0	1,6	2,3

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-GI-11-001/EN/KS-GI-11-001-EN.PDF, 19. 3. 2012

Nejvyšší procentní podíl na importu do EU měly v letech 2008 – 2010 z amerického kontinentu země znázorněné v tabulce č. 46., patřily mezi ně USA, Kanada, Mexiko a Brazílie. Nejvýznamnější podíl měly po celé sledované období USA. Nejvyššího podílu na importu do EU dosáhly v roce 2008 (19,1 %) a nejnižšího podílu v roce 2010 (18,0 %). Ostatní zmíněné země výrazně za USA zaostávaly.

Tabulka č. 47 Procentní podíl vybraných zemí Asie a Oceánie na importu do EU v letech 2008 - 2010

	Čína	Japonsko	Indie	SAE	Austrálie
2008	6,0	3,2	2,4	2,4	1,9
2009	7,5	3,3	2,5	2,3	2,0
2010	8,4	3,2	2,6	2,1	2,0

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-GI-11-001/EN/KS-GI-11-001-EN.PDF, 19. 3. 2012

Tabulka č. 47 představuje země z Asie a Oceánie, které se v letech 2008 – 2010 nejvíce podílely na importu do EU. Mezi tyto země patřila Čína, Japonsko, Indie, SAE a Austrálie. Nejvyššího podílu na importu do EU ze zmíněných zemí dosahovala v období let 2008 – 2010 Čína. Nejvíce se podílela na importu do EU v roce 2010 (8,4 %), nejméně v roce 2008 (6,0 %). Na druhém místě za Čínou v podílu na importu do EU bylo Japonsko.

2.3.2 Komoditní struktura

Charakteristika komoditní struktury ve sledovaném období se opírá (stejně jako v obdobím předcházejícím) o členění dle klasifikace SITC (Standard International Trade Classification)

Tabulka č. 48 Komoditní struktura exportu zboží EU v mil. EUR v letech 2008 – 2010

	2008	2009	2010
celkem	1 309 885	1 097 142	1 347 948
potraviny, nápoje, tabák	68 373	62 776	76 437
nerostné suroviny	32 088	27 786	37 916
minerální paliva, maziva a jiné příbuzné materiály	83 952	56 281	75 665
chemikálie a příbuzné produkty	198 793	196 223	234 962
stroje, přepravní zařízení	569 185	456 655	572 014
ostatní výrobky zpracovatelského průmyslu	316 758	259 445	311 236
nezařazené položky	40 736	37 977	39 717

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>, 15. 2. 2012

V tabulce č. 48 je zřetelný pokles hodnoty celkového exportu zboží z EU v roce 2009. Nejvíce se v letech 2008-2010 vyvezlo z EU v roce 2010 (1 347 948 mil. EUR), nejméně v roce 2009 (1 097 142 mil. EUR). Nejvýznamnější komoditní skupinou exportu byly po celé sledované období stroje a přepravní zařízení. Maximální hodnoty dosáhla skupina strojů a přepravního zařízení v roce 2010 (572 014 mil. EUR),

minimální v roce 2009 (456 655 mil. EUR). Druhou nejvýznamnější exportní položkou byly ostatní výrobky zpracovatelského průmyslu. Nejvyšší hodnotu vykázala skupina ostatních průmyslových výrobků v roce 2008 (316 758 mil. EUR), nejnižší hodnotu v roce 2009 (259 445 mil. EUR). Třetí nejvýznamnější exportní položkou byla skupina chemikálií a příbuzných produktů, která získala maximální hodnotu exportu ve sledovaném období v roce 2010 (234 962 mil. EUR) a minimální hodnotu v roce 2009 (196 223 mil. EUR). U všech skupin došlo v roce 2009 k poklesu hodnoty exportu oproti roku 2008. V roce 2010 se však hodnota vývozu u všech skupin opět zvýšila.

Tabulka č. 49 Komoditní struktura exportu zboží EU v procentech v letech 2008 - 2010

	2008	2009	2010
celkem	100,0	100,0	100,0
potraviny, nápoje, tabák	5,2	5,7	5,7
nerostné suroviny	2,4	2,5	2,8
minerální paliva, maziva a jiné příbuzné materiály	6,4	5,1	5,6
chemikálie a příbuzné produkty	15,2	17,9	17,4
stroje a přepravní zařízení	43,5	41,6	42,4
ostatní výrobky zpracovatelského průmyslu	24,2	23,6	23,1
nezařazené položky	3,1	3,5	2,9

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z <http://epp.eurostat.ec.europa.eu> , 15. 2. 2012

Tabulka č. 49 znázorňuje procentní podíl jednotlivých komoditních skupin na exportu zboží EU v letech 2008 – 2010. Největší procentní část na celkovém exportu zboží představovala po celé sledované období skupina strojů a přepravních zařízení. Její podíl na celkovém vývozu EU v letech 2008 – 2010 neklesl pod 41 %. Nejvíce se podílela na celkovém exportu EU tato skupina v roce 2008 (43,5 %). Nejnižšího podílu na celkovém vývozu zboží dosáhla skupina strojů a přepravních zařízení v roce 2009 (41,6 %). Druhou nejdůležitější exportní skupinou byly ve sledovaném období ostatní výrobky zpracovatelského průmyslu, které vykázaly maximální podíl na celkovém

vývozu zboží EU v roce 2008 (24,2 %) a minimální podíl v roce 2010 (23,1 %). Třetí nejvýznamnější exportní skupina byla v letech 2008 – 2010 skupina chemikálií a příbuzných produktů. Největší podíl na celkovém vývozu zboží EU měly chemikálie a příbuzné produkty v roce 2009 (17,9 %) a nejmenší v roce 2008 (15,2 %). Ostatním SITC skupinám se nepovedlo ve sledovaném období překročit hranici 10 %ho podílu na celkovém exportu zboží EU.

Tabulka č. 50 Komoditní struktura importu zboží do EU v mil. EUR v letech 2008 - 2010

	2008	2009	2010
celkem	1 566 309	1 206 495	1 506 934
potraviny, nápoje, tabák	80 821	73 780	80 711
nerostné suroviny	75 565	47 505	70 820
minerální paliva, maziva a jiné příbuzné materiály	457 724	297 713	382 631
chemikálie a související materiály	124 295	112 490	137 035
stroje a přepravní zařízení	415 549	341 331	445 218
ostatní výrobky zpracovatelského průmyslu	374 923	295 569	362 475
nezařazené položky	37 433	38 107	28 044

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>, 15. 2. 2012

Tabulka č. 50 znázorňuje hodnotu importu v milionech EUR jednotlivých skupin dle SITC. V roce 2008 byla nejvýznamnější importní skupina minerálních paliv, maziv a jiných příbuzných materiálů (457 724 mil. EUR). V roce 2009 byla nahrazena skupinou strojů a přepravních zařízení. Maximální hodnoty importu dosáhla skupina strojů a přepravních zařízení v roce 2010 (445 218 mil. EUR) a minimální hodnoty v roce 2009 (341 331 mil. EUR). Třetí nejdůležitější importní skupinou byly po celé sledované období ostatní výrobky zpracovatelského průmyslu. Nejvíce ostatních výrobků zpracovatelského průmyslu se dovezlo v roce 2008 (374 923 mil. EUR) a nejméně v roce 2009 (295 569 mil. EUR).

Celková hodnota importu zboží v roce 2009 poklesla v porovnání s rokem 2008 o 359 814 mil. EUR. V roce 2010 však hodnota dovozu zboží opět stoupla o 300 439 mil. EUR na hodnotu 1 506 934 mil. EUR.

Tabulka č. 51 Komoditní struktura importu zboží do EU v procentech v letech 2008 - 2010

	2008	2009	2010
celkem	100,0	100,0	100,0
potraviny, nápoje, tabák	5,2	6,1	5,4
nerostné suroviny	4,8	3,9	4,7
minerální paliva, maziva a jiné příbuzné materiály	29,2	24,7	25,4
chemikálie a příbuzné produkty	7,9	9,3	9,1
stroje a přepravní zařízení	26,5	28,3	29,5
ostatní výrobky zpracovatelského průmyslu	23,9	24,5	24,1
nezařazené položky	2,4	3,2	1,9

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>, 15. 2. 2012

V tabulce č. 51 je znázorněna komoditní struktura importu zboží do EU v procentech v období let 2008 – 2010. Nejvyšší procentní podíl na celkovém importu do EU v roce 2008 měly minerální paliva, maziva a jiné příbuzné materiály (29,2 %). V roce 2009 a 2010 vykázala největší procentní podíl na dovozu do EU skupina strojů a přepravních zařízení (28,3 % v roce 2009 a 29,5 % v roce 2010). Třetí nejdůležitější importní skupinou byly po celé sledované období ostatní výrobky zpracovatelského průmyslu, které dosáhly nejvyššího procentního podílu na importu do EU v roce 2009 (24,5 %). Nejnižšího podílu dosáhla skupina jiných průmyslových výrobků v roce 2008 (23,9 %). Ostatní SITC skupinám se v letech 2008 – 2010 nepodařilo přesáhnout hranici 10%ho podílu na importu do EU.

Export a import zboží EU v roce 2011

Tabulka č. 52 Velikost exportu a importu zboží EU v mil. EUR v roce 2011

	1. čtvrtletí	2. čtvrtletí	3. čtvrtletí	4. čtvrtletí
export	366 107,5	377 513,9	383 783,7	404 225,5
import	419 244,5	420 405,0	423 801,5	422 251,8

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z

<http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>, 29. 3. 2012

Tabulka č. 52 znázorňuje vývoj exportu a importu EU v jednotlivých čtvrtletích roku 2011. Hodnota exportu zboží EU se v průběhu roku 2011 postupně navyšovala z nejnižší hodnoty v prvním čtvrtletí (366 107,5 mil. EUR) na nejvyšší hodnotu ve čtvrtém čtvrtletí (404 225,6 mil. EUR).

Import do EU narůstal do třetího čtvrtletí, ve čtvrtém čtvrtletí roku 2011 však hodnota importu zboží do EU poklesla na 422 251,8 mil. EUR. Nejvyšší hodnoty dovozu zboží do EU bylo dosaženo ve třetím čtvrtletí roku 2011 (423 405,0 mil. EUR), nejnižší v první čtvrtletí (419 244,5 mil. EUR).

2.3.3 Dynamika

Z důvodu špatné dostupnosti zdrojů pro data z roku 2011 v době zpracování diplomové práce je procentní nárůst exportu i importu v roce 2011 oproti roku 2010 pouze informativní a nemá konečný charakter.

Tabulka č. 53 Roční procentní změna exportu EU v letech 2008 - 2011

	2008	2009	2010	2011
export	8,7	-16,2	23	13,5

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-GI-11-001/EN/KS-GI-11-001-EN.PDF, 29. 3. 2012

<http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>, 29. 3. 2012

Tabulka č. 53 znázorňuje roční procentní změnu exportu v letech 2008 až 2011. Z tabulky č. 53 je zřetelný pokles exportu v roce 2009 o 16,2 % oproti roku 2008. V ostatních letech export narůstal. Jedinou výjimku představoval již zmíněný rok 2009, kdy došlo k poklesu exportu oproti roku předcházejícímu. Největší procentní nárůst

oproti předcházejícímu roku byl zaznamenán v roce 2010, kdy došlo k nárůstu vývozu z EU přibližně o 23 % oproti roku 2009.

Tabulka č. 54 Roční procentní změna importu EU v letech 2008 - 2011

	2008	2009	2010	2011
import	9,1	-22,9	25,04	11,7

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-GI-11-001/EN/KS-GI-11-001-EN.PDF, 29. 3. 2012

<http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>, 29. 3. 2012

V tabulce č. 54 je zaznamenána procentní změna importu EU v letech 2008 až 2011. Stejně tak jako u exportu došlo i u importu k poklesu dovozu v roce 2009 oproti roku 2008, a to o 22,9 %. Největší nárůst importu do EU byl v roce 2010, kdy se dovoz zvýšil o 25,04 % oproti roku 2009.

2.4 Export a import služeb EU v letech 2008 – 2011

Jak u exportu, tak i u importu služeb je viditelný propad hodnoty v roce 2009 oproti roku 2008 a následné zvýšení hodnoty v roce 2010. Hodnoty roku 2010 nejsou konečné. Data za rok 2011 nebyly v době zpracování diplomové práce dostupná.

Tabulka č. 55 Export služeb z EU v mil. USD. v letech 2008 - 2011

	2008	2009	2010	2011
export	1815054,2	1549881,2	1602836,8	X

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z

http://stats.oecd.org/BrandedView.aspx?oecl_bv_id=tis-data-en&doi=tis-data-en, 29. 3. 2011

V tabulce č. 55 je znázorněn vývoj exportu služeb z EU v mil. USD. V letech 2008 až 2011. Data pro rok 2011 nebyla v době psaní práce dostupná. Data pro rok 2010 nejsou konečná.

Nejvyšší hodnoty exportu služeb dosáhla EU v roce 2008 (1 815 054,2 mil. USD), v roce 2009 došlo k poklesu hodnoty vývozu služeb na 1 549 881,2 mil. USD, v roce 2010 se hodnota zvýšila na 1 602 836,8 mil. USD.

Tabulka č. 56 Import služeb do EU v mil. USD. v letech 2008 - 2011

	2008	2009	2010	2011
import	1613196,2	1405031,1	1442986,6	X

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z

http://stats.oecd.org/BrandedView.aspx?oecd_bv_id=tis-data-en&doi=tis-data-en,

29. 3. 2011

Tabulka č. 56 představuje hodnoty importu služeb do EU v mil. USD v letech 2008 až 2011. Data pro rok 2011 nebyla v době zpracování práce dostupná. Data pro rok 2010 nejsou konečná.

Hodnota importu služeb do EU ve sledovaném období dosáhla nejvyšší hodnoty v roce 2008 (1 613 196,2 mil. USD) a nejnižší hodnoty v roce 2009 (1 405 031,1 mil. USD). Po propadu hodnoty v roce 2009 došlo v roce 2010 k opětovnému zvýšení hodnoty importu služeb do EU na částku 1 442 986,6 mil. USD.

Tabulka č. 57 Export a import služeb EU v mld. EUR v letech 2008 – 2010

	2008		2009		2010	
	export	import	export	import	export	import
doprava	135,9	112,2	107,9	88,2	128,0	108,1
cestování	74,1	93,4	68,4	85,8	76,1	90,0
další služby	314,3	235,5	306,8	228,6	334,5	242,1

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/2-25112011-BP/EN/2-25112011-BP-EN.PDF, 1. 4. 2012

Tabulka č. 57 znázorňuje hodnoty exportu a importu EU jednotlivých skupin služeb. Nejvyšší hodnoty exportu i importu služeb vykazovala v letech 2008 – 2009 skupina dalších služeb. Do této skupiny patří například: komunikační služby, pojišťovnictví, finanční služby, IT, rekreační služby a jiné. Nejvíce se exportovalo dalších služeb v roce 2010, nejméně v roce 2009. Stejně tomu tak bylo i u importu dalších služeb. Druhou skupinou v hodnotě exportu a importu služeb byla ve sledovaném období doprava. Nejvyšší hodnota dopravních služeb byla exportována i importována v roce 2008, nejmenší v roce 2009.

Tabulka č. 58 Obchod se službami EU s vybranými partnery v mld. EUR v letech 2008 - 2010

	2008		2009		2010	
	export	import	export	import	export	import
celkem	525,3	454,0	483,5	416,3	539,0	453,6
USA	133,9	133,9	120,8	126,1	128,8	132,6
EFTA	87,2	63,5	83,0	59,7	89,9	63,3
Čína	20,4	15,4	19,2	13,7	22,4	16,4
Rusko	21,7	14,2	18,7	11,4	23,2	14,1
Japonsko	19,7	16,3	17,8	13	19,6	14,9
Kanada	11,9	9,4	11,1	8,2	13,2	9,4
Indie	8,9	8,1	9,1	7,4	10,9	8,7
Brazílie	10,2	6,4	9,4	6,3	9,8	5,7
Hong Kong	9,2	8,1	7,4	6,6	8,9	7,4

Zdroj: Zpracováno autorkou dle dat z

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/2-25112011-BP/EN/2-25112011-BP-EN.PDF, 1. 4. 2012

Tabulka č. 58 znázorňuje hlavní obchodní partnery EU v obchodu se službami a zároveň i celkový obchod se službami EU. Mezi nejvýznamnější obchodní partnery EU v obchodu se službami patřily v letech 2008 – 2010: USA, Čína, Rusko, Japonsko, Kanada, Indie, Brazílie a země EFTA.

Nejdůležitějším příjemce exportu služeb z EU, ale zároveň i nejvýznamnější importérem služeb do EU byly po celé sledované období USA. Na druhém místě za USA byly v letech 2008 – 2010 země EFTA.

3 Shrnutí hlavních rysů exportu a importu zboží a služeb, perspektivy vývoje

3.1 Vývoj obchodu se zbožím a službami EU v předkrizovém období let 2001 – 2007

Největším příjemcem exportu EU byly v letech 2001 až 2007 USA. Druhým největším odbytištěm bylo Švýcarsko. Mezi další důležitá odbytiště patřily Čína, Rusko, Japonsko a Turecko. Podíl Číny na exportu z EU se postupně v průběhu let 2001 až 2007 zvyšoval. Hodnoty exportu v období let 2001 – 2007 značně kolísaly. Dynamika vývozu byla v období let 2001 až 2007 nevyvážená. Zpočátku období byl zřetelný rostoucí trend, ke konci období však došlo k poklesu exportní aktivity.

Nejdůležitějším importérem do EU byly v období let 2001 – 2007 USA. V období let 2001 až 2004 hodnota exportu z USA do EU klesala. Od roku 2005 však začala hodnota exportu z USA do EU narůstat. Dynamika importu zaznamenala v letech 2001 až 2007 značně odlišné hodnoty. Zpočátku období import narůstal, ke konci období však byla dynamika importu kolísající. Další důležití importéři byli Čína, Rusko, Švýcarsko, Norsko a Japonsko. V průběhu let 2001 až 2007 importovala Čína do EU čím dál tím více. V roce 2007 byl rozdíl mezi hodnotou exportu z USA do EU a z Číny do EU 1,8 mld. EUR. Hodnoty importu v tomto období kolísaly.

Procentní podíl nejvýznamnějších odbytišť exportu EU z oblasti mimounijních zemí Evropy, Afriky, Ameriky a Asie a Oceánie v letech 2001 až 2007 na exportu z EU se značně lišil. Největším evropským mimounijním odbytištěm v letech 2001 až 2003 bylo Švýcarsko. V roce 2004 však bylo vystřídáno Ruskem. Rusko bylo největším evropským mimounijním odbytištěm exportu EU od roku 2004. Podíl Ruska na exportu EU se postupně zvyšoval.

Z afrických zemí patřily mezi nejvýznamnější odbytiště exportu z EU v letech 2001 až 2007 Alžírsko, JAR a Libye. Největší podíl na exportu z EU z amerických zemí měly v letech 2001 až 2007 USA. Ze zemí Asie a Oceánie patřily mezi nejvýznamnější odbytiště exportu z EU Čína a Japonsko. Čína postupně získávala větší podíl na exportu z EU.

Nejvýznamnějším importérem do EU z mimounijních evropských zemí v letech 2001 až 2007 bylo Švýcarsko. Z afrických zemí se nejvíce do EU dováželo z JAR.

Americkou zemí, která v letech 2001 až 2007 nejvíce importovala do EU, byly USA. Z Asie a Oceánie se nejvíce dováželo do EU z Číny a Japonska. Čína postupně předstihla Japonsko na prvním místě v podílu na importu do EU a upevnila si tak pozici nejvýznamnějšího asijského importéra do EU. Absolutně nejvíce dovozu do EU směřovalo v letech 2001 až 2007 z USA.

V komoditní struktuře exportu byla v letech 2001 až 2007 nejdůležitější skupina strojů a přepravního zařízení. Druhou nejvýznamnější exportní položkou EU byla v letech 2001 až 2007 skupina ostatních výrobků zpracovatelského průmyslu. Nejdůležitější importní skupinou EU v období 2001 až 2007 byly stroje a přepravní zařízení. Na druhém místě v hodnotě importu do EU byla v letech 2001 až 2007 skupina ostatních výrobků zpracovatelského průmyslu.

Export služeb v průběhu let 2001 až 2007 narůstal. Podíl služeb na celkovém exportu byl relativně stabilní. Hodnota importu služeb do EU měla v letech 2001 až 2007 převážně rostoucí charakter.

3.2 Vývoj obchodu EU v letech 2008 - 2011

EU, USA a Čína byly v letech 2008 až 2010 jak nejvýznamnějšími světovými exportéry, tak i importéry. Největším světovým exportérem byla v období let 2008 až 2010 EU. V roce 2009 došlo k propadu hodnoty exportu u všech nejvýznamnějších světových exportérů. V roce 2010 však EU, USA i Čína dosáhly nejvyšších hodnot vývozu za celé období let 2008 až 2010. EU byla v letech 2008 až 2010 i nejvýznamnějším světovým importérem. Stejně tak jako ostatní důležité světové importéry zaznamenala EU v roce 2009 pokles hodnoty importu. V roce 2010 došlo k opětovnému navýšení hodnoty importu. Druhým největším světovým importérem v letech 2008 až 2010 byly USA. Čína si své postavení třetího největšího světového importéra v průběhu let 2008 až 2010 postupně budovala. EU a USA měly v letech 2008 až 2010 zápornou obchodní bilanci. Čína se naopak pohybovala v kladných číslech.

Nejvýznamnějšími odbytišti exportu EU byly v letech 2008 až 2010 USA, Čína a Švýcarsko. Úplně největším importérem z EU z těchto zemí byly v letech 2008 až 2010 USA. Hodnota importu do USA zaznamenala v roce 2009 pokles, v roce 2010 se však opět navýšila. I import do Švýcarska v roce 2009 poklesl. Naopak import do Číny měl po celé období let 2008 až 2010 rostoucí charakter.

Nejvýznamnějšími importéry do EU byly v letech 2008 až 2010 Čína, USA a Rusko. Největším importérem byla Čína. U všech tří zemí došlo k poklesu hodnoty importu do EU v roce 2009 a k následnému navýšení hodnoty v roce 2010.

Z mimounijních evropských zemí mělo největší podíl na exportu EU v letech 2008 až 2010 Rusko. I u něj byl zřetelný propad hodnoty importu z EU v roce 2009 a následné oživení importu v roce 2010. Nejvíce importu do afrických zemí směřovalo v letech 2008 až 2010 do Libye. Stejně tak jako Rusko, zaznamenala Libye propad hodnoty importu z EU v roce 2009 a následné navýšení hodnoty importu z EU v roce 2010. Nejvíce exportu z EU do amerických zemí směřovalo v letech 2008 až 2010 do USA. I u USA byl viditelný propad hodnoty importu z EU v roce 2009 a nárůst hodnoty dovozu z EU v roce 2010. Nejvýznamnějším odbytištěm exportu z EU z asijských zemí a zemí Oceánie byla v letech 2008 až 2010 Čína, která stejně jako Rusko, USA i Libye zaznamenala propad hodnoty dovozu z EU v roce 2009 a navýšení hodnoty importu z EU v roce 2010.

Nejdůležitějším evropským mimounijním importérem do EU bylo v roce 2008 Rusko. V roce 2009 se však největším importérem do EU z mimounijních evropských zemí stalo Švýcarsko, to si tuto pozici udrželo i v roce 2010. U obou těchto zemí došlo v roce 2009 k poklesu hodnoty dovozu do EU a k následnému nárůstu hodnoty exportu do EU v roce 2010.

Nejvýznamnějším africkým importérem do EU v letech 2008 - 2010 byla JAR. JAR zaznamenala pokles hodnoty exportu do EU v roce 2009 a následné navýšení hodnoty vývozu do EU v roce 2010. Z amerických zemí nejvíce do EU exportovaly v letech 2008 až 2010 USA. Stejně tak jako nejvýznamnější evropští mimounijní a afričtí exportéři do EU zaznamenaly i USA v roce 2009 pokles hodnoty vývozu do EU a v roce 2010 opětovný nárůst hodnoty exportu do EU. Nejvýznamnějším importérem do EU z Asie a Oceánie byla v letech 2008 až 2010 Čína. U Číny, na rozdíl od ostatních již zmíněných největších importérů do EU v letech 2008 až 2010 z jednotlivých oblastí, nedošlo v roce 2009 k poklesu hodnoty exportu do EU. Čína v průběhu let 2008 až 2010 neustále navyšovala hodnoty vývozu do EU.

Zaměříme-li se na komoditní strukturu exportu zboží EU v letech 2008 až 2010, zjistíme, že nejvýznamnější exportní skupinou tohoto období byla skupina strojů a přepravních zařízení. V roce 2009 byl zřetelný pokles hodnoty celkového exportu zboží.

U nejvýznamnější komoditní exportní skupiny došlo v roce 2009 k poklesu hodnoty a v roce 2010 k opětovnému navýšení.

Nejvýznamnější komoditní importní skupinou EU byla v roce 2008 skupina minerálních paliv, maziv a jiných příbuzných materiálů. V roce 2009 ji však nahradila skupina strojů a přepravních zařízení. Jak u exportu, tak i u importu došlo v roce 2009 k poklesu hodnoty a v roce 2010 k nárůstu hodnoty. Hodnota importu do EU skupiny strojů a přepravních zařízení i skupiny minerálních paliv, maziv a jiných příbuzných výrobků poklesla v roce 2009 a navýšila se v roce 2010.

Hodnota exportu zboží do EU v průběhu roku 2011 postupně rostla. Hodnota importu narůstala v roce 2011 do třetího čtvrtletí. Ve čtvrtém čtvrtletí roku 2011 došlo k poklesu hodnoty importu do EU.

Dynamika exportu a importu EU v letech 2008 – 2011

Jak u exportu, tak i u importu EU byl v roce 2009 zaznamenán pokles oproti roku 2008. V roce 2010 došlo u dovozu i vývozu k nárůstu oproti roku 2009. V roce 2011 nebyl nárůst oproti roku 2010 tak výrazný jako nárůst exportu a importu v roce 2010 oproti roku 2009.

U exportu a importu služeb EU došlo v roce 2009 k poklesu hodnoty a v roce 2010 k opětovnému nárůstu hodnoty. Nejvyšší hodnoty vývozu i dovozu v letech 2008 až 2010 vykazovala skupina ostatních služeb. Do této skupiny patří například: komunikační služby, pojišťovnictví, finanční služby, IT, rekreační služby a jiné. Hlavním příjemcem exportu služeb z EU byly v letech 2008 až 2010 USA. USA byly zároveň v tomto období i největším importérem služeb do EU.

3.3 Porovnání vývoje obchodu EU v období let 2001 – 2007 a

2008 – 2010

V obou sledovaných obdobích byly největším příjemcem exportu z EU USA. Mezi další důležité importéry z EU patřila Čína a Švýcarsko. Hodnoty exportu z EU do jednotlivých zemí v letech 2001 až 2010 kolísaly. Výjimkou však byla Čína, ta v obou obdobích vykazovala rostoucí hodnoty importu z EU.

Na pozici největšího importéra do EU vystřídala v letech 2008 až 2010 Čína USA. Dalším důležitým importérem do EU v obou obdobích bylo Rusko. Čína a Rusko zaznamenaly rostoucí charakter hodnot importu do EU v letech 2001 až 2007. Hodnoty

importu USA do EU v období 2001 až 2007 kolísaly. Import ze všech tří zmíněných zemí se zmenšil v roce 2009 oproti roku 2008 a v roce 2010 se opět zvýšil.

Nejvýznamnějším evropským mimounijním odbytištěm exportu EU bylo v letech 2001 až 2003 Švýcarsko. V roce 2004 ho vystřídalo na pozici největšího evropského mimounijního importéra z EU Rusko, a to si tuto pozici udrželo až do konce druhého sledovaného období. Na pozici největšího importéra z EU z afrických zemí se v letech 2001 až 2007 střídalo Alžírsko, JAR a Libye. Libye v letech 2006 a 2007 byla největším africkým importérem z EU. Pozici největšího afrického importéra z EU si Libye udržela i v letech 2008 až 2010. Nejdůležitějším americkým importérem z EU byly v letech 2001 až 2010 USA. USA zaznamenaly pokles hodnoty importu z EU v roce 2009 a následný nárůst hodnoty dovozu z EU v roce 2010. Nejvýznamnějším importérem z EU z oblasti Asie a Oceánie byla od roku 2002 Čína, která vystřídala Japonsko. Podíl Číny na exportu EU se v letech 2001 až 2010 neustále zvyšoval. Hodnota exportu EU do Číny zaznamenala v roce 2009 pokles oproti roku 2008. V roce 2010 však došlo k opětovnému navýšení hodnoty exportu z EU do Číny.

Hlavním evropským mimounijním importérem do EU bylo v letech 2001 až 2007 Švýcarsko. V roce 2008 vystřídalo Rusko Švýcarsko na pozici největšího evropského mimounijního exportéra do EU. V letech 2009 a 2010 však bylo opět Švýcarsko nejdůležitějším evropským mimounijním exportérem do EU. Největším africkým importérem do EU v období let 2001 až 2007 byla JAR. Pozici nejdůležitějšího afrického vývozce do EU si JAR udržela i v následujícím období let 2008 až 2010. Americkým nejdůležitějším importérem do EU byly v obou sledovaných obdobích USA. Podíl USA na importu do EU v letech 2001 až 2007 kolísal. V letech 2008 až 2010 podíl USA na dovozu do EU klesal. Hlavním importérem do EU z oblasti Asie a Oceánie v roce 2001 a 2002 bylo Japonsko. V roce 2003 se dělilo o první místo s Čínou, která byla od roku 2004 největším importérem do EU z oblasti Asie a Oceánie.

Z hlediska komoditní struktury exportu byla nejdůležitější komoditní skupinou v obou sledovaných obdobích skupina strojů a přepravních zařízení. Nejvýznamnější komoditní importní skupinou byla v letech 2001 až 2007 skupina strojů a přepravních zařízení. V roce 2008 byly hlavní importní skupinou minerální paliva, maziva a jiné příbuzné materiály. V roce 2009 se opět stala nejdůležitější komoditní importní skupinou skupina strojů a přepravních zařízení. Jak u exportu, tak i u importu byl v roce 2009 zaznamenán pokles hodnoty a v roce 2010 opětovné navýšení hodnoty.

Export služeb z EU v letech 2001 až 2007 narůstal. Import služeb měl v období let 2001 až 2007 převážně rostoucí charakter. Jak u exportu, tak i u importu služeb došlo v roce 2009 k poklesu hodnoty oproti roku 2008 a následnému nárůstu hodnoty v roce 2010 oproti roku 2009.

3.4 Zhodnocení aktuálních rysů obchodu EU, perspektivy

EU se fixovala v období let 2001 až 2010 převážně na dva obchodní partnery (USA a Čínu). USA byly v letech 2001 až 2010 nejvýznamnějším odbytištěm exportu z EU. V letech 2001 až 2007 byly USA také hlavním importérem do EU. V letech 2008 až 2010 vystřídala Čína USA na pozici nejvýznamnějšího exportéra do EU. Z hlediska komoditní struktury se EU zaměřovala zejména na skupinu strojů a přepravních zařízení. Po většinu sledovaného období 2001 až 2010 byla skupina strojů a přepravních zařízení jak hlavní exportní skupinou EU, tak i hlavní importní skupinou.

Obchod se službami měl povětšinu sledovaného období rostoucí charakter. V roce 2009 byl zaznamenán pokles oproti roku 2008. V roce 2010 došlo k opětovnému nárůstu obchodu se službami oproti roku 2009.

Máme – li předpovídat perspektivy budoucího vývoje ať už světového obchodu nebo obchodu EU, musíme se podívat také na to, jak se světová ekonomika dostala do aktuálního stavu krize.

Současná hospodářská krize začala v USA. Ostatní země vyvážely do USA, aby získaly rezervní měnu. Americké dolary však už nevyužily ke koupi amerického zboží, ale vytvářely vlastní devizové rezervy. Tím byly USA tlačeny k deficitům obchodní bilance. Schodek obchodní bilance byl však dlouhodobým rysem USA již před krizí, jelikož se USA vyznačují dlouhodobě mimořádnou importní silou. USA spotřebovávaly více, než byly samy schopny vyrobit. Začaly poskytovat hypotéky klientům, kteří je nebyli schopni splácet. Na trhu se postupně objevily balíčky obligací, které obsahovaly tyto riskantní hypotéky. Balíčky dostávaly dobré hodnocení od ratingových společností, tudíž se je nebály odkoupit banky z různých zemí světa. Vytvořila se tak bublina finančních aktiv, která však praskla v okamžiku, kdy se zjistilo, že balíčky obsahují vysoce riziková aktiva. Finanční krize se postupně rozšířila do celého světa. Po finanční krizi nastala globální ekonomická recese.

Hospodářská krize měla vliv na vztah mezi USA jako emitenta rezervní měny a zemí, která je největším věřitelem USA (Čínou). Vytvořila se vysoká závislost USA na

jeho věřitelích, ale zároveň i závislost věřitelů na americké spotřebě jejich zboží. Díky těmto vazbám můžeme hovořit o nárůstu vlivu Číny a naopak ústupu vlivu USA.

Zaměříme – li se na průběh krize v EU, můžeme konstatovat, že krize nezačala ve všech členských zemích ve stejnou dobu. Finanční krize i hospodářské recese se dotkla nejdříve zejména „starých“ členských států. Naopak většina nových členských států z regionu SVE byla zasažena až později. Proč se krize v některých členských zemích EU projevila až později? Odpověď na tuto otázku nám může poskytnout například průběh krize v České republice. Naši zemi se finanční krize vyhnula díky tomu, že se české banky zaměřovaly na tradiční komerční bankovníctví. V České republice tedy nedocházelo k uvěřování domácí ekonomiky ze zahraničních úspor, naopak byla ekonomika úvěrována domácími úsporami. Zahraniční vlastníci českých bank spíše realizovali rizikovější obchody ve svých centrálach umístěných mimo Českou republiku, což bylo pro českou ekonomiku výhodou. Díky tomu se do České republiky nedostala riziková aktiva. Druhé fázi vývoje současné krize se však již Česká republika, jako země vysoce závislá na exportu, nevyhnula. Do České republiky byla recese dovezena kvůli poklesu poptávky po našich exportech, na nichž je většina českých podniků závislá. Otázkou je, jakým způsobem by se měla Česká republika zachovat, aby zmírnila dopady recese. Jelikož jsme velice otevřenou ekonomikou, nebylo by vhodné zaměřit se pouze na podporu poptávky, která by vedla k posílení dovozu ze zahraničí. Možným scénářem vývoje naší ekonomiky je podpora českých exportérů. Stále ještě mohou čeští exportéři najít odbytiště, pokud si udrží svoji konkurenceschopnost. Z komoditního hlediska by se měli čeští exportéři zaměřit na vývoz technologicky náročnějšího zboží. Tímto způsobem totiž budou schopni konkurovat výrobcům z rozvojových zemí.

Dalším pozitivním příkladem může být Lucembursko. Vzhledem ke své velikosti a poloze je pro Lucembursko charakteristická ekonomická otevřenost. Typickým rysem Lucemburska je vysoká závislost na zahraničním obchodě. V hospodářství mají nejvýznamnější pozici finanční služby, telekomunikace, ocelářský průmysl, doprava a logistika. Pro Lucembursko je výhodou snaha vlády o diverzifikaci hospodářství jak z komoditního, tak i teritoriálního hlediska, což Lucembursko ochraňuje v obdobích krize. Z komoditního hlediska se vláda snaží zaměřit např. na IT, zdravotnickou techniku a biotechnologie. Z teritoriálního hlediska se nezaměřuje pouze na odbytiště v rámci Evropy, ale i např. na asijské trhy a trhy Latinské Ameriky.

Další zemí, ve které měla ekonomická krize slabší průběh, je Polsko. Vliv na mírnější průběh krize v Polsku měla jeho menší otevřenost v porovnání s ostatními zeměmi Střední a Východní Evropy. Polsko se totiž vyznačuje velkým trhem, který je odbytištěm pro velkou část polské produkce. Další výhodou Polska v krizovém období mohla být teritoriální různorodost exportu či nižší zaměření Polska na komoditní skupinu strojů a přepravních zařízení. Velkou část polského exportu tvoří totiž nezařazené položky, které nejsou tolik náchylné na poptávkové šoky jako skupina strojů a přepravních zařízení. Všechny tyto zmíněné charakteristiky měly vliv na mírnější průběh ekonomické krize v Polsku.

Naopak zemí, která byla zasažena jak finanční krizí, tak následnou recesí dříve je největší ekonomika EU – Německo. Německá ekonomika byla zasažena krizí nejen díky držení toxických aktiv, ale i z důvodu své vysoce proexportně orientované ekonomiky. Propad německé hospodářské výkonnosti byl ovlivněn kolapsem světového obchodu. Kvůli recesi světové ekonomiky došlo k poklesu zahraniční poptávky, což ovlivnilo negativně výkonnost exportně orientované ekonomiky Německa. Ekonomika Německa je v podstatě nucena společnou měnou zakládat svůj ekonomický růst na exportu. Proč tomu tak je? Německo je zemí, která má podprůměrnou inflaci v rámci eurozóny. Kvůli tomu docházelo v Německu v roce 2009 téměř k deflaci. Deflace je sice výhodná pro spotřebitele, ale není dobrá pro výrobce a prodejce. Z důvodu tendence k deflaci se Německo musí orientovat na export a tím zajišťovat zaměstnanost v ekonomice. Díky společné měně se tedy v eurozóně vytvořily dva protipóly zemí. Jedna skupina, jež reprezentuje Německo, s podprůměrnou inflací a druhá skupina s vyšší inflací, kterou reprezentuje Řecko. V rámci eurozóny se tedy vytvořila jakási podobnost vztahů mezi zeměmi jako vztah mezi USA a Čínou. USA jsou zemí, kterou žijí na dluh. Čína je naopak zemí, která financuje deficit v USA.

Snad nejtvrdší dopad současné krize pocítilo v EU Irsko. Irská ekonomika je velice závislá na exportu. Mezi její nejdůležitější obchodní partnery patří USA a Velká Británie. Z důvodu velké exportní závislosti na zemích silně postižených krizí se krize přenesla i do Irska. Na irskou ekonomiku neměla negativní dopad pouze teritoriální struktura exportu, ale i fakt, že se Irsko velice zaměřovalo na inovativní produkty. Krizí utrpěl export počítačové techniky. Naopak se dařilo potravinám a nápojům.

Z ekonomik SVE byla velice silně krizí zasažena ekonomika Estonska. Ekonomika Estonska je velmi otevřená a exportně závislá zejména na zemích EU.

Z komoditního hlediska má velký podíl na vývozu skupina strojů a přepravních zařízení, která snadněji podléhá negativním poptávkovým šokům. Hospodářská krize se projevila v Estonsku již v roce 2008. Estonsko tak doplatilo nejen na svoji velkou otevřenost, ale i na vysokou obchodní závislost na zemích EU. Další nevýhodou je orientace komoditní struktury obchodu na výrobky, které jsou středně technologicky náročné a málo konkurenceschopné v porovnání s výrobky z Asie, pro které jsou nesmírnou konkurenční výhodou nízké náklady.

Současná hospodářská krize odhalila velké trhliny jak ve světové ekonomice, tak i v Evropské unii. Krize potvrdila, že eurozóna není v žádném případě optimální měnovou oblastí, ale naopak se jedná o velice heterogenní celek, jenž příliš dlouho přehlížel varovné signály rozdílných měr inflací a stále více se prohlubující obchodní rozdíly jednotlivých členů. V eurozóně vznikly dvě skupiny zemí. Země, které jsou velice zadlužené a nejsou schopny splácet svoje dluhy a země, které šetřily (příkladem může být Německo) a jsou věřiteli těch zadlužených. Je otázkou, zda země, které jsou na tom finančně lépe, budou chtít dále půjčovat již velice zadluženým zemím nebo zda dojde k tvrdému zpřísnění fiskálních pravidel. Politika „utahování opasků“ by ovšem měla za následek konec evropského žití si nad poměry v sociální sféře neboli konec evropského sociálního státu, na který v současné době EU nemá. Konec sociálního státu bude mít vliv na rodinné rozpočty, dojde k poklesu spotřebitelské poptávky a tím pádem i k poklesu jak importu, tak exportu zboží a služeb. To bude mít špatný vliv na obchod EU, kde se znovu negativně projeví vzájemná obchodní propojenost jednotlivých členských států.

Současná krize neodkryla pouze značnou heterogenitu v rámci eurozóny, ale ukázala nám, i jak moc jsou jednotlivé země EU závislé na intraobchodu, a jak díky této vysoké závislosti došlo k přenosu krize i do zemí, které neměly nakažený bankovní sektor toxickými aktivy. Příkladem je již zmíněná Česká republika, která je exportně vysoce závislá na Německu. Česká ekonomika nebyla krizí zasažena pouze jenom poklesem exportu, ale zároveň i poklesem přílivu přímých zahraničních investic. Budoucí vývoj české ekonomiky tudíž bude kvůli vysoké provázanosti s Německem závislý na vývoji německé ekonomiky. Vysoká závislost jednotlivých zemí EU na vzájemném obchodu a tím pádem i závislost na hospodářské situaci jednotlivých členů EU a snadnější přenos krize do zatím nezasažených států jsou signálem toho, že by mělo dojít k určitému oslabení obchodní závislosti členů EU na intraobchodu a ke snaze

soustředit se i na obchodní partnery mimo EU, aby došlo k diverzifikaci rizika přenosu dalších případných negativních jevů. Region SVE by mohl více prohloubit spolupráci s Ruskem, s nímž je provázán i z historického hlediska. K prohloubení obchodních vztahů by mohlo dojít i mezi SVE a vybranými asijskými zeměmi či zeměmi Latinské Ameriky.

Krize ukázala nejen nedostatky v rámci eurozóny, ale i nedostatky v rámci teritoriální struktury a komoditní struktury obchodu členských zemí EU. V rámci komoditní struktury je EU vysoce závislá na skupině strojů a přepravních zařízení. Mezi nejdůležitější zástupce automobilového průmyslu v EU patří Německo, Francie, Španělsko, Velká Británie a Itálie. Automobilový průmysl byl současnou situací světového hospodářství velice silně zasažen. Nebyli zasaženi pouze výrobci aut, ale i výrobci jednotlivých dílů a prodejci automobilů. Následkem krize došlo k poklesu poptávky po přepravních zařízeních. Mnohé státy se snažily podpořit automobilový průmysl různými stimuly, ať už přímou podporou automobilového průmyslu či podporou poptávky po výrobcích automobilového průmyslu. V řadě zemí EU bylo zavedeno tzv. šrotovné k podpoření poptávky (např. v Německu, v Rakousku). V některých zemích byl automobilový průmysl zasažen silněji než v jiných. Velice silně byly zasaženy USA, ze zemí EU se jednalo zejména o země západní Evropy. Země ve Střední a Východní Evropě nebyly tak silně zasaženy. Výhodou pro ně bylo, že se v této oblasti zejména koncentruje výroba menších a méně nákladných automobilů, jejichž prodej nebyl krizí až tak silně zasažen jako prodej luxusních velkých automobilů. Díky nízkým nákladům na kvalifikovanou a produktivní pracovní sílu se může automobilový průmysl v zemích SVE dostat z krize rychleji než v zemích západní Evropy. Jaké jsou možnosti vývoje evropských automobilek? Evropský automobilový průmysl by se měl zaměřit na rozvoj nových technologií, které budou pro automobilky v budoucnu výhodou oproti americkým automobilkám, které v současnosti financují zejména běžný provoz. Aktuální otázkou je také téma ekologie. Dá se očekávat postupný trend přechodu k energeticky méně náročným automobilům. Výhodu ve vývoji ekologických automobilů bude mít ze členských zemí EU například Francie, která se již delší dobu vývojem ekologických automobilů zabývá.

Jak nám ukázala krize, je komoditní struktura obchodu EU nevhodně rozložená. Převaha zejména skupiny strojů a přepravních zařízení, se v průběhu krize ukázala být špatnou, jelikož je vysoce náchylná na šokové poptávkové výkyvy. Problémem EU je i

zmenšující se produkční kapacita, nedostatečné inovace a s tím spojená ztráta konkurenceschopnosti. EU by se však neměla příliš koncentrovat pouze na inovativní obory. Příklad toho, že přílišná koncentrace na inovativní obory v době krize není ideální, je Irsko. EU by se tedy mohla zaměřit jak na technicky náročné produkty, tak i na tradiční zboží a zboží denní spotřeby, které nepodléhá šokovým poptávkovým výkyvům.

Jak již bylo řečeno, současným problémem EU je i zadluženost. V budoucnosti musí dojít ke snížení vládních dluhů, což bude mít dopad na soukromý sektor. EU se nejspíš bude muset vzdát politiky sociálního státu, na kterou v současnosti nemá finanční prostředky. Domácnosti budou mít méně peněz na utrácení, dojde – li ke zvýšení daní a snížení výdajů států. Sníží se spotřebitelská poptávka, dojde k poklesu jak exportu, tak i importu zboží a služeb v jednotlivých členských zemích EU. Negativní vliv bude mít již zmíněná obchodní provázanost EU, čili vysoká závislost na intraobchodu. Zvýšení daní bude mít dopad na firmy, které budou mít menší příjmy. Výši příjmů se budou snažit dohnat například zvýšením cen svých výrobků nebo snahou vyrábět produkty levněji, což bude mít z velké části nejspíše dopad na kvalitu výrobků. Tím se sníží jejich konkurenceschopnost na světovém trhu. Vyrábět výrobky konkurenceschopné vůči asijským výrobkům bude ještě větším problémem, než bylo doposud.

EU by se v oblasti obchodu měla snažit více diverzifikovat teritoriální strukturu a ne se z velké části opírat pouze o intraobchod. Případnými odbytišti mohou být jak asijské země, tak i země Latinské Ameriky. Z komoditního hlediska by bylo vhodné posílit i jinou skupinu než jen skupinu strojů a přepravních zařízení. EU by se měla zaměřit jak na technicky náročné výrobky, tak i na výrobky denní spotřeby, které tolik nepodléhají negativním poptávkovým šokům.

Závěr

Evropská unie je regionálním seskupením, které dlouhodobě patří mezi nejdůležitější obchodní světové velmoci. Teritoriální zaměření obchodu EU z dlouhodobého hlediska inklinuje spíše k intraobchodu, který tvoří převážující část obchodu EU.

V předkrizovém období let 2001 až 2007 byly největším příjemcem exportu EU USA, které byly zároveň i největším importérem do EU. V letech 2001 až 2007 se stále více zvyšovala důležitost Číny v oblasti importu do EU. Jak dynamika exportu, tak i importu byla v předkrizovém období let 2001 až 2007 nevyvážená. Největším evropským mimounijním odbytíštěm exportu EU bylo v letech 2001 až 2003 Švýcarsko. V roce 2004 ho však na pozici největšího evropského mimounijního odbytíště exportu EU vystřídalo Rusko. Podíl Ruska na exportu EU se postupně zvyšoval. Z afrických zemí byly nejdůležitějšími příjemci exportu EU v letech 2001 až 2007 Alžírsko, JAR a Libye. Nejdůležitějším americkým odbytíštěm exportu EU byly v předkrizovém období USA. Hlavním příjemcem exportu z EU ze zemí Asie a Oceánie byly v letech 2001 až 2007 Čína a Japonsko. Čína si v průběhu let postupně budovala čím dál tím silnější obchodní vztah s EU. Hlavním evropským mimounijním importérem v období let 2001 až 2007 bylo Švýcarsko. Z afrických zemí se nejvíce dováželo v předkrizovém období z JAR. Z amerických zemí byly největším importérem do EU v letech 2001 až 2007 USA. Z Asie a Oceánie se nejvíce do EU dováželo v předkrizovém období z Číny a Japonska. Čína se však postupně dostala na pozici nejdůležitějšího asijského importéra do EU.

Z komoditního hlediska byla dominantní skupinou jak exportu, tak i importu EU v letech 2001 až 2007 skupina strojů a přepravních zařízení. Export služeb v období let 2001 až 2007 narůstal. Import služeb měl v předkrizovém období převážně rostoucí charakter.

V letech 2008 až 2010 byla EU největším světovým exportérem. V roce 2009 však došlo následkem světové hospodářské krize k propadu hodnoty exportu jak EU, tak i ostatních významných světových exportérů (USA, Čína). V období let 2008 až 2010 byla EU i největším světovým importérem. Nejvýznamnějšími odbytíšti exportu EU byly v letech 2008 až 2010 USA, Čína a Švýcarsko. Úplně největším odbytíštěm exportu EU byly v tomto období USA. Z mimounijních zemí mělo největší podíl na

exportu EU v letech 2008 až 2010 Rusko. V období let 2008 až 2010 EU nejvíce importovala z afrických zemí do Libye. Nejvíce exportu do amerických zemí směřovalo v letech 2008 až 2010 z EU do USA. Nejvýznamnějším odbytištěm exportu EU z asijských zemí a zemí Oceánie v krizovém období byla Čína. Nejdůležitějším evropským mimounijním importérem do EU bylo v roce 2008 Rusko. V roce 2009 se největším evropským mimounijním importérem do EU stalo Švýcarsko. Hlavním africkým importérem do EU v krizových letech 2008 až 2010 byla JAR. Z amerických zemí se nejvíce do EU v letech 2008 až 2010 exportovalo z USA. Nejdůležitějším importérem z Asie a Oceánie byla v období let 2008 až 2010 Čína.

Dynamika exportu i importu EU zaznamenala v roce 2009 pokles oproti roku 2008. V roce 2010 došlo u vývozu i u dovozu k nárůstu oproti roku 2009.

Z komoditního hlediska byla nejdůležitější exportní skupinou v letech 2008 až 2010 stejně jako v předchozím období let 2001 až 2007 skupina strojů a přepravních zařízení. Nejdůležitější importní komoditní skupinou byla v roce 2008 skupina minerálních paliv, maziv a jiných příbuzných materiálů. V roce 2009 však byla nahrazena skupinou strojů a přepravních zařízení.

Z důvodu nedostatku dat pro rok 2011 v termínu odevzdání diplomové práce, byl vývoj exportu a importu zboží a služeb v roce 2011 popsán v práci jen stručně. Hodnota exportu zboží do EU v průběhu roku 2011 postupně rostla. Hodnota importu v roce 2011 narůstala do třetího čtvrtletí.

Co se týče samotného průběhu krize v členských státech EU, tak se v jednotlivých státech vyskytly odlišnosti. Tento fakt samozřejmě ovlivnil vývoj obchodu. Převážně ve „starých“ členských zemích se krize projevila dříve, zejména z důvodu držení toxických aktiv tamějšími bankami. Ve většině nových členských států EU se finanční krize neprojevila, ale zasáhla je až následná hospodářská recese. Banky v nových členských státech totiž nevlastnily toxická aktiva. Recese se v zemích SVE projevila v důsledku velké otevřenosti zemí a závislosti na obchodu se „starými“ zeměmi EU, které vlastnily rizikové balíčky aktiv.

Krize odhalila velké nedostatky jak eurozóny, tak EU. Negativem eurozóny je zejména značná heterogenita. V eurozóně vznikly dvě skupiny zemí, které jsou velice zadlužené a zemí, které šetřily a jsou věřiteli těch zadlužených. Nejen v eurozóně, ale i v jiných členských zemích EU se prohloubila zadluženost. V budoucnosti by tedy mělo

dojít k tvrdému zpřísnění fiskálních pravidel a k „utahování opasků“. Případným řešením vysoké zadluženosti by bylo snížení státních výdajů nebo zvýšení daní, což by však mělo negativní vliv na poptávku a tím pádem i na obchod EU.

Krize odhalila i nedostatky v teritoriální a komoditní struktuře obchodu EU. V rámci komoditní struktury je EU závislá převážně na skupině strojů a přepravních zařízení, která je vysoce náchylná na šokové poptávkové výkyvy. Dalším problémem EU je zmenšující se produkční kapacita a nedostatečná inovativnost, s tím je spojená ztráta konkurenceschopnosti. Řešením současné situace by mohlo být zaměření se na jak na technicky náročné produkty, tak i na tradiční zboží a zboží denní spotřeby, které nepodléhá šokovým poptávkovým výkyvům.

V rámci teritoriální struktury je EU zaměřena na intraobchod, což se negativně projevilo přenosem recese ze „starých“ členských států EU na nové členské státy v regionu SVE. Negativní zkušenost se snazším přenosem recese je signálem ke změně teritoriální struktury obchodu EU. V rámci EU by mělo dojít k určitému oslabení závislosti jednotlivých členů na intraobchodu a ke snaze soustředit se a zajímat se více i o obchodní partnery mimo EU. Větší teritoriální diverzifikací obchodu EU by se mohlo v budoucnosti předejít přenosu případných negativních jevů. Případnými odbytišti mohou být některé asijské země anebo země Latinské Ameriky. EU by se měla snažit předcházet větší diverzifikací jak teritoriální, tak komoditní struktury obchodu rizikům přenosu cyklických turbulencí či přímo recese z jedné skupiny států EU na skupinu druhou.

Zdroje informací

Knižní publikace

- 1) CIHELKOVÁ, Eva. *Vnější ekonomické vztahy Evropské unie*, Praha: C. H. Beck, 2003. ISBN 97 – 88071798 - 04 - 5
- 2) CIHELKOVÁ, Eva. ADÁMKOVÁ, Vlasta. *Vnitřní trh Evropské unie*, Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2000. ISBN 80 – 245 – 0056 - 6
- 3) CIHELKOVÁ, Eva. JAKŠ, Jaroslav. *Evropská integrace – Evropská unie*, Praha: Oeconomica, 2004. ISBN 80 – 245 – 0854 - 0
- 4) JANATKA, František. *Obchod v rámci Evropské unie a obchodní operace mimo členské země EU*, Praha: ASPI Publishing, 2004. ISBN 80-7357-006-8
- 5) JANÁČKOVÁ, Stanislava, *Krize eurozóny a dluhová krize vyspělého světa*, Praha: CEP, 2010. ISBN 978 – 80 – 86547 – 95 - 4
- 6) SVOBODA, Pavel. *Právo vnějších vztahů Evropské unie*, Praha: Linde, 2007. ISBN 80-7201-653-9
- 7) ŠVIHLÍKOVÁ, Ilona. *Globalizace & Krize souvislosti a scénáře*, Všeň: Grimmus, 2010. ISBN 978 – 80 – 87461 – 01 – 3

Internetové zdroje

- 8) http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-GI-10-002/EN/KS-GI-10-002-EN.PDF
- 9) European Commission. A single market for goods.[on-line].
http://ec.europa.eu/internal_market/top_layer/index_18_en.htm, 11. 11. 2011
- 10) Euroskop. Obchodní politika.[on-line].
<<http://www.euroskop.cz/680/sekce/obchodni-politika/>>, 17. 11. 2011
- 11) Evropský parlament. Výbor pro rozvoj.[on-line].
<http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2004_2009/documents/ad/722/722082/722082cs.pdf>, 25. 11. 2011
- 12) <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>
- 13) http://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/anrep_e/world_trade_report05_e.pdf

- 14) http://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/anrep_e/world_trade_report08_e.pdf
- 15) EVROPSKÁ KOMISE, European Union – international trade in services, 2007, str. 79.[on-line].
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-EB-07-001/EN/KS-EB-07-001-EN.PDF. 17. 2. 2012
- 16) Eurostat. International trade in services. [on - line].
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/International_trade_in_services >, 16. 2. 2012
- 17) <http://stats.oecd.org>
- 18) Eurostat. International trade in services. [on - line].
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/International_trade_in_services >
- 19) http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-GI-11-001/EN/KS-GI-11-001-EN.PDF
- 20) http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-GI-10-002/EN/KS-GI-10-002-EN.PDF
- 21) <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>
- 22) http://stats.oecd.org/BrandedView.aspx?oecd_bv_id=tis-data-en&doi=tis-data-en
- 23) http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/2-25112011-BP/EN/2-25112011-BP-EN.PDF
- 24) Evropský parlament. Výbor pro rozvoj.[on-line].
<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/xx.html>
- 25) http://www.photius.com/rankings/population/population_2011_0.html
- 26) <http://www.velkaepocha.sk/2011091017895/Zadluzenost-statut-Soucasny-stav-EU.html>
- 27) http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/ec/125645.pdf
- 28) http://ec.europa.eu/news/economy/111027_cs.htm
- 29) http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2010/november/tradoc_146935.pdf
- 30) http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/2-25112011-BP/EN/2-25112011-BP-EN.PDF

- 31) http://ec.europa.eu/economy_finance/articles/eu_economic_situation/pdf/2012/2012-02-23-interim-forecast_en.pdf
- 32) http://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/anrep_e/world_trade_report05_e.pdf
- 33) <http://www.businessinfo.cz/cz/>
- 34) http://ec.europa.eu/news/external_relations/120216_cs.htm
- 35) http://ec.europa.eu/news/external_relations/120213_cs.htm
- 36) http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2010/november/tradoc_146955.pdf
- 37) http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2010/november/tradoc_146940.pdf
- 38) http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2010/november/tradoc_146935.pdf
- 39) http://www.mzv.cz/berlin/cz/obchod_a_ekonomika/nemecka_ekonomika/vyvoj_nemeckeho_hospodarstvi_1.html
- 40) <http://zpravy.e15.cz/domaci/ekonomika/silna-nemecka-ekonomika-tahne-ceske-vyvozy-hlavne-v-tezkych-casech-749859>
- 41) <http://www.finmag.cz/cs/finmag/penize/devalvace-neni-vselek/>
- 42) <http://www.cjournal.cz/files/44.pdf>
- 43) <http://www.ekonomikaamanagement.cz/cz/clanek-krize-automobiloveho-prumyslu-ci-jen-probihajici-a-nutna-restrukturalizace-odvetvi.html>
- 44) <http://ces.vse.cz/wp-content/karpova-final1.pdf>
- 45) <http://ces.vse.cz/wp-content/karpova1.pdf>
- 46) http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/external_trade/data/main_tables

Seznam tabulek v textu

Tabulka č. 1 Pozice EU, USA, Japonska a Číny ve světové ekonomice v roce 2010 - hlavní ukazatele

Tabulka č. 2 Podíl EU, USA, Číny a Japonska na světovém exportu v %

Tabulka č. 3 Podíl EU, USA, Číny a Japonska na světovém importu v %

Tabulka č. 4 Obchodní bilance EU, USA, Číny a Japonska v mld. ECU/EUR

Tabulka č. 5 Export z EU v mil. EUR v letech 2001 až 2007 – hlavní odbytiště

Tabulka č. 6 Import zboží do zemí EU v mil. EUR v letech 2001 až 2007

– hlavní importéři

Tabulka č. 7 Podíl vybraných evropských mimounijních zemí na exportu z EU v % v letech 2001 až 2007

Tabulka č. 8 Podíl vybraných afrických zemí na exportu z EU v % v letech 2001 až 2007

Tabulka č. 9 Podíl vybraných amerických zemí na exportu z EU v % v letech 2001 až 2007

Tabulka č. 10 Podíl vybraných zemí Asie a Oceánie na exportu z EU v % v letech 2001 až 2007

Tabulka č. 11 Podíl vybraných evropských mimounijních zemí na importu do EU v %

Tabulka č. 12 Podíl vybraných afrických zemí na importu do EU v %

v letech 2001 až 2007

Tabulka č. 13 Podíl vybraných amerických zemí na importu do EU v % v letech 2001 až 2007

Tabulka č. 14 Podíl vybraných zemí Asie a Oceánie na importu do EU v % v letech 2001 až 2007

Tabulka č. 15 Export zboží EU v mil. EUR v letech 2001 až 2007

Tabulka č. 16 Import zboží do EU v mil. EUR v letech 2001 až 2007

Tabulka č. 17 Komoditní struktura exportu zboží EU v letech 2001 až 2007 v procentech

Tabulka č. 18 Komoditní struktura importu zboží do EU v letech 2001 až 2007
v procentech

Tabulka č. 19 Roční procentní změna exportu EU v letech 2001 až 2007

Tabulka č. 20 Roční procentní změna importu do EU v letech 2001 až 2007

Tabulka č. 21 Export služeb EU v mil. EUR v letech 2001 – 2003

Tabulka č. 22 Import služeb do EU v mil. EUR v letech 2001 – 2003

Tabulka č. 23 Export služeb EU v mil. USD v letech 2004 – 2007

Tabulka č. 24 Import služeb do EU v mil. USD v letech 2004 – 2007

Tabulka č. 25 Světový export a významní světoví exportéři v letech 2008 – 2010
v mld. EUR

Tabulka č. 26 Světový export a podíl nejvýznamnějších světových exportérů na něm v
procentech v letech 2008 - 2010

Tabulka č. 27 Světový import a významní světoví importéři v letech 2008 – 2010
v mld. EUR

Tabulka č. 28 Světový import a podíl nejvýznamnějších světových importérů na něm v
procentech v letech 2008 - 2010

Tabulka č. 29 Obchodní bilance vybraných zemí v mld. EUR v letech 2008 - 2010

Tabulka č. 30 Export EU do vybraných zemí v mil. EUR v letech 2008 – 2010

Tabulka č. 31 Import vybraných zemí do EU v mil. EUR v letech 2008 - 2010

Tabulka č. 32 Podíl vybraných evropských mimounijních zemí na exportu EU v mld.
EUR v letech 2008 - 2010

Tabulka č. 33 Podíl vybraných afrických zemí na exportu EU v mld. EUR v letech
2008 – 2010

Tabulka č. 34 Podíl vybraných amerických zemí na exportu EU v mld. EUR v letech
2008 - 2010

Tabulka č. 35 Podíl vybraných zemí Asie a Oceánie na exportu EU v mld. EUR
v letech 2008 - 2010

Tabulka č. 36 Podíl vybraných evropských mimounijních zemí na exportu EU v procentech v letech 2008 - 2010

Tabulka č. 37 Podíl vybraných afrických zemí na exportu EU v procentech v letech 2008 - 2010

Tabulka č. 38 Podíl vybraných amerických zemí na exportu EU v procentech v letech 2008 - 2010

Tabulka č. 39 Podíl vybraných zemí Asie a Oceánie na exportu EU v procentech v letech 2008 - 2010

Tabulka č. 40 Import vybraných evropských mimounijních zemí do EU v mld. EUR v letech 2008 - 2010

Tabulka č. 41 Import vybraných afrických zemí do EU v mld. EUR v letech 2008 - 2010

Tabulka č. 42 Import vybraných amerických zemí do EU v mld. EUR v letech 2008 - 2010

Tabulka č. 43 Import vybraných zemí Asie a Oceánie do EU v mld. EUR v letech 2008 - 2010

Tabulka č. 44 Procentní podíl vybraných evropských mimounijních zemí na importu do EU v letech 2008 - 2010

Tabulka č. 45 Procentní podíl vybraných afrických zemí na importu do EU v letech 2008 - 2010

Tabulka č. 46 Procentní podíl vybraných amerických zemí na importu do EU v letech 2008 - 2010

Tabulka č. 47 Procentní podíl vybraných zemí Asie a Oceánie na importu do EU v letech 2008 - 2010

Tabulka č. 48 Komoditní struktura exportu zboží EU v mil. EUR v letech 2008 – 2010

Tabulka č. 49 Komoditní struktura exportu zboží EU v procentech v letech 2008 - 2010

Tabulka č. 50 Komoditní struktura importu zboží do EU v mil. EUR v letech 2008 - 2010

Tabulka č. 51 Komoditní struktura importu zboží do EU v procentech v letech 2008 - 2010

Tabulka č. 52 Velikost exportu a importu zboží EU v mil. EUR v roce 2011

Tabulka č. 53 Roční procentní změna exportu EU v letech 2008 – 2011

Tabulka č. 54 Roční procentní změna importu EU v letech 2008 - 2011

Tabulka č. 55 Export služeb z EU v mil. USD. v letech 2008 - 2011

Tabulka č. 56 Import služeb do EU v mil. USD. v letech 2008 - 2011

Tabulka č. 57 Export a import služeb EU v mld. EUR v letech 2008 – 2010

Tabulka č. 58 Obchod se službami EU s vybranými partnery v mld. EUR v letech 2008 - 2010

Seznam grafů v textu

Graf č. 1 Export z EU v mil. EUR v letech 2001 až 2007

Graf č. 2 Import do EU v mil. EUR v letech 2001 až 2007 – hlavní importéři

Graf č. 3 Procentní podíl vybraných zemí na importu do EU v letech 2001 až 2007

Graf č. 4 Hodnota exportu nejvýznamnějších světových exportérů v mld. EUR v letech 2008 - 2010

Graf č. 5 Hodnota importu nejvýznamnějších světových importérů v mld. EUR v letech 2008 - 2010

Graf č. 6 Export EU do vybraných zemí v mld. EUR v letech 2008 - 2009

Graf č. 7 Import vybraných zemí do EU v mld. EUR v letech 2008 - 2010